

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» (М. ЛЬВІВ, УКРАЇНА)
НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПСИХОЛОГІЇ ОСВІТИ ТА ВИХОВАННЯ (М. РИМ, ІТАЛІЯ),
ЛЮБЛІНСЬКА ПОЛІТЕХНІКА (М. ЛЮБЛІН, РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)**

**Освітній процес у вищій школі
та шкільній освіті у воєнний час: інтеграція
України до Європейського простору вищої освіти
(ЕНЕА) через призму європейських моделей освіти
TeLSAC та PERFORMER**

**Матеріали Міжнародної науково – практичної конференції
4 -5 травня 2022 року**

Львів – 2022

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації
Національний університет «Львівська політехніка» (м. Львів, Україна)
Науковий інститут психології освіти та виховання (м. Рим, Італія)
Люблінська Політехніка (м. Люблін, Республіка Польща)

Освітній процес у вищій школі
та шкільній освіті у воєнний час: інтеграція України до Європейського
простору вищої освіти (EHEA) через призму європейських моделей освіти
TeLSAC та PERFORMER

Матеріали Міжнародної науково – практичної конференції
4 -5 травня 2022 року

Львів – 2022

УДК 378-377 (06)

Освітній процес у вищій школі та шкільній освіті у воєнний час: інтеграція України до Європейського простору вищої освіти (EHEA) через призму європейських моделей освіти TeLSAC та PERFORMER: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів, 4 – 5 травня 2022 року)/ за ред. Ю.М. Козловського, О.М. Ієвлева, Т.М. Горохівської, М.Ф. Криштановича, О. Якимець; за заг. ред. О.М. Ієвлева. Львів, 2022. 71 с.

Рекомендовано до друку кафедрою педагогіки та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка» (протокол № 10 від 11 травня 2022 р.)

Редакційна колегія:

Козловський Ю.М., доктор педагогічних наук, професор (голова) (м. Львів, Україна)
Ієвлев О.М., доктор педагогічних наук, доцент (м. Львів, Україна) (заступник голови)

Муқан Н.М., доктор педагогічних наук, професор (м. Львів, Україна)

Горохівська Т.М., доктор педагогічних наук, доцент (м. Львів, Україна)

Криштанович М.Ф., доктор наук з державного управління, професор (м. Львів, Україна)

Якимець О., доктор психології (м. Рим, Італія).

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції відображають проблеми організації освітнього процесу у вищій школі та шкільній освіті у воєнний час із використанням європейських моделей освіти TeLSAC та PERFORMER в умовах інтеграції України до Європейського простору вищої освіти (EHEA)

Адресується науковцям, педагогам практикам, керівникам, методистам закладів вищої, фахової передвищої, професійної, загальної середньої освіти та працівникам інститутів післядипломної педагогічної освіти.

Матеріали, що включено до збірника, подано у авторській редакції. Автори несуть повну відповідальність за опублікований матеріал.

Рецензенти:

Сікорський П.І., доктор педагогічних наук, професор

Швай Р.-М. І., доктор педагогічних наук, професор

Калінська О.П., кандидат педагогічних наук, доцент

© Національний університет «Львівська політехніка», 2022

© Автори матеріалів конференції, 2022

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	6
ПОБУДОВИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КУЛЬТУРИ В 21-МУ СТОЛІТТІ ЗА ДОПОМОГОЮ МОДЕЛЕЙ ТЕЛСАК ТА ПЕРФОРМЕР Фаусто Презутті	7
ОСВІТА ПРОТИ СУЧАСНОГО НАСИЛЬСТВА Франціско Імбернон	12
ВИХОВАННЯ ЛІДЕРСЬКОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ У СПОРТИВНІЙ ШКОЛІ Анна Жукова	14
ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО РОБОТИ В УМОВАХ ТРАВМІВНИХ СИТУАЦІЙ Ірина Крашеніннік	23
ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ Маргарита Носкова	25
НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ГАЛУЗІ «КУЛЬТУРА ТА МИСТЕЦТВО» В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ Наталія Дядюх-Богатько	29
ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ Анна Павлик	32
WAYS TO IMPROVE QUALITATIVE OF TRAINING OF STUDENTS OF PHYSICAL AND MATHEMATICAL SPECIALTIES Olena Soia	37
З ДОСВІДУ РОБОТИ ЩОДО РОЗВИТКУ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ Євгенія Кочерга	40
ОСВІТА У СУЧАСНОМУ КОЛЕДЖІ У ВОЄННИЙ ЧАС З ЗАСТОСУВАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ І ТЕХНОЛОГІЙ Оксана Галевич, Тетяна Мандрика	43
ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО ТА ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ Ірина Бабійчук, Олена Косовець	47
ТВОРЧА КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ТА ВАРІАТИВНІСТЬ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН СПЕЦІАЛЬНОСТІ 022-ДИЗАЙН В РЕАЛІЯХ ВОЄННОГО СТАНУ Віолетта Радомська	50
ОСВІТНІ ОНЛАЙН РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ ВЕБТЕХНОЛОГІЙ УЧНІВ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ Дарія Орлюк, Олена Косовець	55

МОДЕЛЬ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ СПІВРОБІТНИЦТВА В УПРАВЛІННІ ПРОФЕСІЙНИМ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ Оксана Калінська	59
ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧА В КОНТЕКСТІ МОДЕЛІ КОМПЕТЕНТІСНОГО НАВЧАННЯ TELSAC В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ Олександр Ієвлєв	62
ЦІННІСНІ ОРІЄНТИРИ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ Галина Груць	64
УХВАЛА МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО – ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ «ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС У ВИЩІЙ ТА ШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ У ВОЄННИЙ ЧАС : ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРОСТОРУ ВИЩОЇ ОСВІТИ (ЕНЕА) ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ЄВРОПЕЙСЬКИХ МОДЕЛЕЙ ОСВІТИ TELSAC ТА PERFORMER»	68
ПРОЄКТИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРОСТОРУ ВИЩОЇ ОСВІТИ – (ЕНЕА): МОДЕЛІ TeLSAC ТА PERFORMER	69

ПЕРЕДМОВА

Міжнародну науково-практичну конференцію «Освітній процес у вищій та шкільній освіті у воєнний час : інтеграція України до Європейського простору вищої освіти (EHEA) через призму європейських моделей освіти TeLSAC та PERFORMER» (4-5 травня 2022 р.) проведена в рамках плідної наукової співпраці між Національним університетом «Львівська політехніка» (м. Львів, Україна) та Науковим інститутом Психології освіти та виховання (м. Рим, Італія).

На конференції проаналізовано можливості використання європейських навчальних моделей TeLSAC та PERFORMER та практичний досвід учасників при організації освітнього процесу у закладах освіти у час війни в умовах інтеграції України до Європейського простору вищої освіти (EHEA).

У рамках конференції пройшли науково-практичні семінари: *«Побудова освітнього процесу у вищій школі у час війни: психо-педагогічні та дидактичні аспекти викладання та навчання»* (для викладачів закладів вищої освіти) та *«Школа як місце психологічної безпеки для вчителів та учнів: освітній процес у час війни»* (для вчителів закладів середньої освіти).

Науковцями кафедри педагогіки та інноваційної освіти Львівської політехніки спільно із науковцями Наукового інституту Психології освіти та виховання із 2019 проводилися: Міжнародний науково-практичний семінар «Підвищення педагогічної кваліфікації викладачів університету у суспільстві знань 21 століття» (07 листопада 2019 р., Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів, Україна - м. Рим, Італія), Міжнародний науково-практичний семінар «Підвищення професійної педагогічної кваліфікації викладачів університету» (07 березня 2019 р., Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів, Україна - м. Рим, Італія), Міжнародна науково-практична конференція «Професійний розвиток педагога в умовах інтеграції до європейського освітнього простору: міжнародна академічна та професійна / професійно-педагогічна мобільність» (Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів, 26 – 27 листопада 2021 р.)

Метою наукової співпраці є створення широкої мережі, що включатиме заклади вищої та середньої освіти, для реалізації спільних освітніх і наукових українсько-італійських проєктів.

ПОБУДОВИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КУЛЬТУРИ В 21-МУ СТОЛІТТІ ЗА ДОПОМОГОЮ МОДЕЛЕЙ ТЕЛСАК ТА ПЕРФОРМЕР

Фаусто Презутті

доктор, професор психології

**президент Наукового інституту психології освіти та виховання та
Європейського центра освіти (I.S.P.E.F. - E.C.E.)**

f.presutti@ispef.it

У пропозиції щодо побудови суспільства «Європейська культура в 21-му столітті», визначеної Європейським Союзом у 1990-х роках, модель «Викладання/навчання за допомогою навичок через здібності та здібності» (TeLSAC) є необхідною основою для створення, просування та зміцнення ставлення та навички нових поколінь:

- з метою європейського громадянства, співробітництва в навчанні та соціальних змінах на користь зростання, конкурентоспроможності та зайнятості в глобалізованому світі праці 21 століття (Європейська комісія, 1993, 1995; Делорз, 1996);

- у процесі навчання, залучаючи когнітивну, психічну, соціальну та професійну сфери кожної особистості шляхом набуття та використання 4 знань: знати, як знати, знати, як робити, знати, як жити разом, знати, як бути (Delors, 1996 р., с. 91-103);

- через дисциплінарне та трансверсальне, формальне, інформальне та неформальне навчання (Крессон, 1996).

Модель ТеЛСАК є основою для побудови європейської культури, спільної для всіх країн, що складають Європу, без якої проект Європейського Союзу приречений на провал, оскільки він зосереджений виключно на економічних питаннях.

З цієї причини надзвичайно важливо провести тренінг ТеЛСАК, запропонований Європейською комісією, щодо формування здібностей та навичок, щодо підтвердження та сертифікації формального, неформального та неформального навчання в освітніх галузях та у світі. працювати.

Модель ТеЛСАК – модель компетентнісного навчання, розроблена на основі реалізованих проєктів базованих на дослідженні-дії.

Реалізація моделі навчання TeLSAC спрямована на створення синергії та культурно-наукового синтезу щодо 4 великих європейських культур, кожна з яких має власний унікальний скарб для збагачення Європейської культури.

ПІВДЕННО-ЗАХІДНА ЄВРОПА, що характеризується середземноморською культурою Греції, Італії, Іспанії, Португалії, Південної Франції, Кіпру, Мальти. Держава Ватикан представляє католицьку культуру у всьому світі.

ЦЕНТРАЛЬНА ЄВРОПА, що характеризується переважно культурами Франції, Бельгії, Нідерландів, Люксембургу, Ліхтенштейну, Швейцарії, Німеччини, Австрії, Угорщини, Чехії, Словаччини, Польщі;

ПІВНІЧНА ЄВРОПА, що характеризується кельтською та скандинавською культурами Великобританії, Ірландії, Данії, Норвегії, Швеції, Фінляндії, Ісландії;

СХІДНА ЄВРОПА, що характеризується переважно слов'янською культурою країн колишньої Югославії (Боснія і Герцеговина, Хорватія, Македонія, Чорногорія, Сербія, Словаччина, Словенія), Албанія, Румунія, Болгарія, Молдова, Україна, Латвія, Естонія, Литва, Білорусь і Росія.

Туреччина, Вірменія, Азербайджан, Грузія, Росія та Казахстан були проміжними між Європою та Азією.

Особливість Моделі ТеЛСАК полягає у тому, що компетентнісне навчання відбувається на основі розвитку НАВИКІВ та СХИЛЬНОСТЕЙ учнів та студентів.

У тренінгу ТеЛСАК, запропонованому Європейською комісією, викладання та навчання, засноване на навичках через схильностей та навички, мають бути включені в процес розвитку, який включає когнітивну, психічну, соціальну та професійну сфери кожної людини, шляхом придбання та використання " 4 основи знань»:

- * Знати, як знати, як і чому знати,
- * Знати, як робити і знати, як і чому це робити,
- * Знати, як жити з іншими і як і чому жити з іншими,
- * Знати, як бути, як і чому бути,

Викладені у «Звіті ЮНЕСКО Міжнародної комісії з освіти за двадцять перше століття» (Delors, 1996, с. 91-103).

У моделі ТеЛСАК «навички викладання/навчання» відіграють важливу роль і можуть бути двох типів:

1. ПРАКТИЧНІ НАВИЧКИ, які індивід набуває та використовує на поведінковому рівні, щоб конкретно діяти в екологічно-соціально-економічно-культурній реальності (ноу-хау)

2. СТРАТЕГІЧНІ НАВИЧКИ, які індивід формує та структурує на методологічному рівні шляхом створення шляхів і процедур практичного втручання з метою досягнення та досягнення результатів і цілей у секторах та/або в окремих сферах та/або контекстах (Знати, як і чому Робити).

Модель ПЕРФОРМЕР

Модель ПЕРФОРМЕР була взята за основу для реалізації Магістерської Університетської програми в університетах Араду, Брашева та Альби-Юлії у Румунії (Фінансована Європейським соціальним Фондом nr. Contract: POSDRU/86/1.2/S/62508).

Основними принципами моделі ПЕРФОРМЕР у Магістерській університетській програмі є:

СТРУКТУРУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАГІСТРІВСЬКИХ ДИСЦИПЛІН, здобуття яких дає змогу отримати УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ

КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ ДИПЛОМ, що характеризується спеціалізованими навчальними курсами високого рівня, набуттям професійних знань і прийомів, як також процесами знань-навичок-компетенцій. Тому рівень магістра характеризується навчальним циклом, спрямованим на розвиток та набуття студентами як навчальних знань так і професійних навичок та компетенцій.

СЕРТИФІКАЦІЯ ПРОФЕСІЙНИХ НАВИЧОК, здобутих кожним студентом шляхом **ОЦІНКИ ПОРТФОЛІО**, виготовленого в магістратурі. **ПОРТФОЛІО** буде визначатися на основі оцінки документації навчальних курсів, міркувань та міркувань, які студенти зробили під час вивчення Дисциплін та у підсумковому звіті магістра. **ОЦІНКА ДЛЯ СЕРТИФІКАЦІЇ** визначається критеріями, які будуть повідомлені студентам під час зарахування до магістра.

ЗАГАЛЬНА МЕТА ПРОЕКТУ ЗА МОДЕЛЛЮ ПЕРФОРМЕР:

Поліпшити освітню пропозицію Університетської освіти (завершення курсу навчання) шляхом розробки **магістерської програми з подвійним ступенем для спеціалістів дошкільної освіти та початкової школи, адаптованої до вимог європейського ринку роботи.**

Цілі

1. Аналіз пропонувати навчальні програми європейських магістрів (для спеціалістів дошкільної освіти та початкової школи), адаптованих до поточних та майбутніх потреб ринку праці та суспільства знань;
2. Розвиток та зміцнення університетського, національного та транснаціонального співробітництва;
3. Розробка навчальних програм для магістерської програми з урахуванням еволюційних тенденцій в освіті – студенто-орієнтована освіта з інтеграцією нових інформаційно-комунікаційних технологій на європейський контраст, через транснаціональне співробітництво;
4. Підготовка кадрів, задіяних у реалізації магістерської програми;
5. Формування магістерської програми для акредитації перших спеціалістів дитячої та початкової школи з метою отримання подвійного диплому;
6. Зробіть проект видимим.

МОДЕЛЬ ПЕРФОРМЕР - НАВЧАННЯ НАВИЧОК

Навички та вміння отримані під час магістерської програми є трьох типів:

A. ТРАНСВЕРСАЛЬНІ

ТРАНСВЕРСАЛЬНІ ПРОФЕСІЙНІ НАВИЧКИ (неформальні та неформальні), які будуть розвиватися в магістратурі: 1. Навички **АНАЛІЗУ** та **СИНТЕЗУ** інформації - методології - стратегії - прийоми з різних джерел та інструментів знань і теоретичних моделей для впровадження та оцінки втручання у професійній сфері. 2. Здатність **ПРОЕКТУВАТИ**, **ДОСЛІДЖИТИ**, **ЕКСПЕРИМЕНТИВАТИ**, **ІННОВАТИ** з новими ідеями та пропозиціями, які сприяють підвищенню якості системи та послуг у межах магістерської роботи. Навички **РІШЕННЯ ПРОБЛЕМ** і **ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ**, адаптація

професійних втручань до робочих ситуацій та соціального контексту, де ви живете. 4. Навички САМОУПРАВЛІННЯ, УПРАВЛІННЯ ЧАСОМ, УПРАВЛІННЯ ЕМОЦІЯМИ ТА ВІДНОСИНАМИ з іншими для структурування професійних втручань. 5. Навички використання НОВИХ КОМУНІКАЦІЙНИХ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ для підтримки та розвитку ефективних та значущих професійних втручань. 6. Навички СПІВНОЇ РОБОТИ та МІЖДИСЦИПЛІНАРНИХ ГРУП в рамках магістерської роботи, що дозволяє реалізувати конкретні пропозиції, які дають конкретні професійні рішення для втручань. 7. Професійні здібності КООРДИНАЦІЇ, ПРОСУВАННЯ, НАВИЧОК ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ОЦІНКА професійного досвіду

В. ЗАГАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНАРНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ

ЗАГАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНАРНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, розвинені в магістратурі:

1. Навички генерувати професійні втручання, які дають ВІДПОВІДЬ НА ЗАПИТИ світу праці та місцевої соціальної спільноти. 2. Навички розвитку професійних дій, які дозволяють СТВОРИТИ ПРОСТІР і СТРАТЕГІЇ АКТИВНОЇ СПІВРОБІТНОСТІ на робочому місці, знати, як керувати організаційними стратегіями та навички посередництва. Навички НОВИХ ПРОФЕСІЙНИХ І ТЕХНІЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ Товариства Знань, для планування та регулювання оперативних втручань у робоче середовище Майстра. Навички СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ МЕТОДІВ І ТЕХНІК ВПЕРЕД для професійного розвитку на робочому місці та в соціальній спільноті. Здатність застосовувати професійні стратегії з адекватною сферою ІНСТРУМЕНТІВ та ТЕХНІК, які підтримують концепцію, застосування та оцінку ефективних та ефективних робочих пропозицій в органах – установах – компаніях у місцевому контексті. 6. Здатність заохочувати дії, які генерують синергію в ПРОЕКТАХ, ПРОГРАМАХ та СТРАТЕГІЧНОМУ ПЛАНУВАННІ Органів – Установ – Компаній територіальної громади, з метою залучення фахівців з інших соціально-економічних реалій, шляхом створення мереж кооперативної роботи.

С. СПЕЦИФІЧНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ

СПЕЦИФІЧНІ ДИСЦИПЛІНАРНІ НАВИЧКИ, які розвиватимуться в магістратурі:

1) навички використання технічних/професійних методологій та компетентних втручань на основі кваліфікації магістра.

2) Професійна здатність до закріплення теоретичних понять та операційних засобів у таких галузях: - техніко-професійні, - методологічно-прикладні, - соціально-організаційні, - комунікативно-реляційні, - інноваційні.

3) Специфічні навички/компетенції для розвитку та підвищення потенціалу та професійних навичок у місцевих органах-установах-компаніях, здатних координувати та здійснювати: • втручання та послуги у професійній сфері; • супровід роботи, наставницька допомога, координація групової роботи та практичних вправ; • планування та інноваційна діяльність на рівні: місцевих

органів-установ-компаній, мережі навчальних спільнот • професійної координації, планування, • моніторингу та оцінки втручань.

4) Можливість виявлення запитів та пропозицій професійних послуг органів-установ-компаній території для оцінки реальних можливостей для включення у світ праці.

5) Навички визначення вибору роботи та аналізу потреб у навчанні місцевих органів-установ-компаній для побудови стратегій професійного втручання, з огляду на якість послуги, з метою оптимізації: - людських ресурсів персоналу, - організаційна система, - конструкції та технічне оснащення.

Моделі виклалання/навчання ТеЛСАК та ПЕРФОРМЕР засновані на компетентностях, дозволяє забезпечити освіту кожної людини, створюючи гармонійну синергію у відносинах між:

- ПРОГРАМОЮ НАВЧАННЯ, створений трансверсальними та/або міжособистісними навичками, що впливають із СТАВЛЕНЬ, розроблених і просуваних через психосоціальні процеси знання як бути та знання того, як жити з іншими;

- НАВЧАЛЬНИЙ МАРШРУТ, створений Дисциплінарними та/або Професійними Навичками, що впливають із НАВИКІВ, сформованих та вдосконалених Когнітивно-Оперативними Процесами Знання, Як робити та Знання Як знати.

У той же час навчання/навчання за допомогою навичок є фундаментальним на соціально-культурно-економічному рівні:

- для навчання та розвитку громадян світу та місцевих громад,
- для сприяння розвитку спільноти знань і добробуту,
- бути головними героями в житті Техно-комп'ютеризованого суспільства 21 століття.

Література

1. Fausto Presutti. EUROPEAN TRAINING IN THE 21st CENTURY TeLSAC - Teaching/Learning by Skills through Aptitudes & Capacities. 2018. 105 p.

2. I.S.P.E.F. website <http://discola.ispef.biz>. This site presents the activities and results of the DI.SCOL.A. Project in EN, ES, FR. IT. The DI.SCOL.A. Model is displayed in the languages of the 7 participating countries: Bulgarian, French, Greek, English, Italian, Spanish, Romanian.

3. I.S.P.E.F. website: <http://discola.ispef.biz/net>. In this website presents the aims, the structure, the methodology, the phases and the documentation of the DI.SCOL.A. project in Italian. School Education through the use of criteria that identify the Teaching Professionalism and through the use of innovative methodologies and strategies to improve the educational success of students.

ОСВІТА ПРОТИ СУЧАСНОГО НАСИЛЬСТВА

Франціско Імбернон

доктор, професор педагогіки

кафедра дидактики та організації освіти Університету Барселони

fimbernon@ub.edu

Франціско Імбернон. Професор педагогічного факультету та директор Міжнародної обсерваторії педагогічної професії в Університеті Барселони (Іспанія).

Сьогодні більшість людства сумна. Війна повернулася. Ми повертаємося до жорстокості та насильства. Пам'ятаючи, що це відбувається не так, як у 20 столітті, яке було найжорстокішим століттям людства. Будемо сподіватися, що ні. Нехай 20 століття буде не таким, як почалося. Ми повинні працювати з навчанням проти того, що ми можемо назвати сучасним насильством.

І це правда, що тема дуже широка і складна, але ми усвідомлюємо необхідність її освітнього розмежування, щоб розглянути її. І ми вже знаємо, що соціальний контекст важливий і що на людство впливають питання, які іноді незрозумілі, але ми не можемо визнати, що насильство продається як вроджений інстинкт, а агресивність — це не що інше, як явище, набуте в контексті. Для освітян важливою є можливість виховності через взаємодопомогу та турботу про інших.

З цих причин я прийшов до роздумів про роль, яку може зіграти освіта перед обличчям усього цього. Я усвідомлюю, що освіта не може зробити все і що вона потребує великої зовнішньої підтримки, але ми можемо зробити все можливе і неможливе, щоб зменшити це «сучасне насильство».

І тому я переконаний, що ми повинні сприяти освіті, щоб бути кращим громадянином, незалежно від того, що говорять ті, хто більше захищає мову, математику, інформатику чи будь-яку академічну дисципліну, які, звісно, також важливі. Ключове питання в цій темі: як боротися з насильством в умовах його обмеження чи ліквідації в суспільстві?

По-перше, освіта для демократії, яка дозволяє нам проаналізувати, якої демократії ми хочемо для громадян, і подумати про те, чи ми повинні і як ми щоденно заново винаходити демократію. У цьому громадянстві культура миру, соціальна справедливість у демократичному процесі, громадянська освіта чи плюралізм будуть основоположними у цьому постійному відтворенні демократії.

І це супроводжується вихованням соціальної громадянської позиції. Виховання солідарності дозволяє нам у цьому світі, повному соціального відчуження та дискримінації, спробувати створити нову соціальну свідомість громадян, де є місце для різноманітності «нас». Йдеться не тільки про запровадження навчальних елементів, заснованих на риторичних дискурсах, а про включення в освіту та тих, хто її здійснює в навчальних закладах, до боротьби з бідністю, проти соціального відчуження, проти всіх видів

дискримінації. на користь комунікації між ідентичностями. Виховання – це спілкування. Необхідно розвивати комунікаційні механізми, які дозволяють будувати нові соціальні уявлення, які допомагають більшій участі, роботі та спільним проектам між людьми.

І не забуваймо про освіту рівності. Це створення реальності, яка живе разом з іншим і яка дозволяє кожному громадянину боротися з нерівністю та втручатися, щоб її не сталося. Звичайно, кожен має право на доступ до культури, освіти, на краще життя. Пов'язана з міжкультурною освітою в співіснуванні в будь-якому різноманітті. Сьогодні існує безліч фігур різноманіття, багато з яких неправильно розуміються в нинішній соціальній структурі. Повага до ідентичності в різноманітті, злиття відмінностей і конструктивний діалог між культурами для досягнення колективних прав для всіх, а не лише меншості чи етнічної більшості, статі, релігії тощо. Розвиток, на основі індивідуального та соціального різноманіття, плюралістичного бачення, вираження особливостей і відмінностей, вимагає виховної роботи.

І нарешті екологічна освіта на планеті, де не було поваги до природи. Людству всіма засобами необхідно заново відкрити природу, створити нову етику стосунків з нею. Освіта може і повинна бути дуже корисною в боротьбі за сталий розвиток.

Усе це має спровокувати новий погляд на освіту та співіснування людей. Ця підготовка громадян не лише має на меті ввести нові навчальні та екологічні елементи, а скоріше має на меті, щоб діти та молодь сприймали їх як етичне та моральне ставлення, а це передбачає новий спосіб бачення освіти та її практики. Освіта, яка має привести нас до нової етики спілкування, миру та діалогу, що розуміється як визнання іншого, а також до зміни розміру чи реконфігурації освіти через альтернативні спільні проекти, де всі головні герої освіти мають демократичний досвід, саморефлексію. і самооцінка.

Поліпшення суспільства та ліквідація цього сучасного насильства відбудеться тоді, коли всі, хто працює для кращого світу, інтегрують це громадянство у свою освітню поведінку. Або принаймні ми повинні спробувати. Пам'ятаймо, що фашистські ідеї та практики, ксенофобію, агресію можна вилікувати багатьма речами, але, перш за все, більшою освіченістю громадян. Гарний час у цій нещасній війні, щоб подумати про все це.

1. Gutmann, A. (1987): *Democratic Education*. Princeton. Princeton University Press.
2. Imbernón, F. (2016), *Los retos educativos del presente y del futuro: la sociedad cambia, ¿y el profesorado?* Revista Internacional de Formação de Professores, Itapetininga, 1, 1, p. 121-129.
3. Imbernón, F. (2010), *Formação continuada de professores*. Porto Alegre: Artmed.
4. Pérez, A. (1988): “El pensamiento práctico del profesor. Implicaciones en la formación del profesorado” en Villa, A. (Ed.), *Perspectivas y problemas de la función docente*. Madrid. Narcea.
5. Schön, D. (1993), *La formación de profesionales reflexivos*. Barcelona. Paidós
5. Zeichner, K. (1999): “Contradicciones y tensiones en la profesionalización docente y en la democratización de las escuelas” en Pérez, A.; Barquín, J.; Angulo, F., *Desarrollo profesional del docente*. Política, investigación y práctica. Madrid. Akal.

ВИХОВАННЯ ЛІДЕРСЬКОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ У СПОРТИВНІЙ ШКОЛІ

Анна Жукова

заступник директора з виховної роботи

Львівський коледж транспортної інфраструктури

аспірантка Педагогічного факультету

Львівського національного університету імені Івана Франка

м. Львів, Україна

annetta000@gmail.com

Анотація. У статті аналізується проблема виховання лідерської компетенції учнів у спортивній школі. Середовище фізичної культури та спорту має величезний потенціал для розвитку різноманітних компетенцій, в тому числі й для лідерської компетенції, яка є однією з ознак фізкультурно-спортивної діяльності. У роботі досліджуються ключові поняття даної проблематики та охарактеризовані можливості спортивної школи у вихованні лідерської компетенції учнів. Досліджено, що спортивна школа є осередком спорту й фізичної культури, де в учнів розвиваються лідерські якості та навички, зокрема відповідальність, наполегливість, витримка, вольові якості, витривалість, висока фізична підготовленість та функціональна працездатність тощо. Обґрунтовано низку особливостей, на які потрібно звертати увагу при вихованні в учнів лідерської компетенції, адже цей процес повинен бути цілеспрямованим, систематичним та високоорганізованим. Конкретизовано роль вчителя-тренера під час виховання в учнів лідерської компетенції.

Ключові слова: лідерська компетенція учнів, лідер, лідерство, лідерські якості, спортивна школа.

EDUCATION OF STUDENTS' LEADERSHIP COMPETENCE IN SPORTS SCHOOL

Summary: The article analyzes the problem of educating students' leadership competence in sports school. The environment of physical culture and sports has a huge potential for the development of various competencies, including leadership competence, which is one of the features of physical culture and sports activities. The paper explores the key concepts of this issue and describes the possibilities of sports school in the education of leadership competence of students. It has been studied that the sports school is a center of sports and physical culture, where students develop leadership qualities and skills, including responsibility, perseverance, endurance, willpower, endurance, high physical fitness and functional efficiency, etc. There are a number of features that need to be considered when educating students' leadership competence, because this process must be purposeful, systematic and highly organized. The role of a teacher-coach in the education of students' leadership competence is specified.

Keywords: leadership competence of students, leader, leadership, leadership qualities, sports school.

Процес входження України до європейського освітнього та економічного простору вимагає модернізації усіх ланок національної системи освіти, інтенсивність та якість якої детермінуватиме швидкість цього процесу. Незворотний характер мають зміни концептуально-світоглядного ставлення до людини та усвідомлення цінності для суспільства кожної окремої особистості. Завдання побудови демократичного суспільства з високорозвиненою економікою об'єктивно зумовлюють потребу розвитку інтелектуального й творчого потенціалу нації, своєчасного виявлення та подальшого формування обдарованої особистості, виховання її лідерської компетенції і лідерських якостей. Виховання лідерської компетенції підростаючого покоління – завдання і загальноосвітніх шкіл, і спортивних шкіл, і сім'ї, й інших позашкільних закладів освіти. Фізична культура й спорт є невід'ємною складовою освіти та, безперечно повинні сприяти розвитку різних аспектів лідерства учнів. Однак, на цей момент у науковій літературі не надається належної уваги висвітленню проблеми виховання лідерської компетенції учнів у спортивних школах, аналізу можливостей фізичного виховання та спортивно-масових заходів і змагань для розвитку лідерських якостей учнів тощо. У зв'язку з цим актуальність дослідження полягає в розгляді процесу виховання лідерської компетенції учнів у спортивній школі засобами спорту й фізичної культури.

Зауважимо, що теоретичні та методологічні засади вивчення проблеми лідерства розглядаються у працях багатьох як зарубіжних, так і вітчизняних дослідників, зокрема Р. Кричевського, А. Петровського, Б. Паригіна, Е. Дубровської, В. Врума, К. Бланшарда та ін. Проблема формування лідерської компетенції досліджують С. Уїддетт, С. Спенсер, С. Холліфорд, Н. В. Кузьміна, С. Є. Шишов, Н. М. Бібік, та ін. Окремі аспекти формування лідерства у процесі фізкультурно-спортивної діяльності розглянуто у наукових розвідках А.А. Деркач, Ю.Ф. Буйліна, Н.Е. Шуркової, А.А. Тер-Ованесяна та ін. Формуванню різних аспектів лідерства в процесі фізичного виховання і занять у спортивній школі приділяли увагу у своїх працях Н.М. Богатирьов, С.А. Алексєєв, Ю.І. Зотов, Ю.П. Мальцев, В.П. Шевченко, В.Н. Казанцев та ін. Однак в більшості робіт проблемі виховання лідерської компетенції учнів у спортивній школі не приділяється достатньо уваги.

Насамперед розпочнемо із розгляду понять, що є ключовими для нашого дослідження, зокрема «лідерство», «лідер», «компетенція», «лідерська компетенція учня». Аналіз наукової літератури засвідчив, що на даному етапі відсутні єдині загальноприйняті визначення вищенаведеним поняттям. Так, відповідно до загальноприйнятого трактування, лідерство розглядається як поведінковий процес правління групою осіб з метою досягнення поставлених цілей¹. Це визначення охоплює багато аспектів лідерства. У фізичній культурі

¹ Юрчук С.М. Дозвілєво-спортивна діяльність як один із чинників розвитку лідерських здібностей студентів. URL: <https://sportpedagogy.org.ua/html/journal/2009-10/09ysnlcs.pdf> (дата звернення: 30.04.2022).

та спорті ці аспекти вміщують методи мотивації, процеси схвалення рішення, встановлення міжособистісних відносин та забезпечення зворотного зв'язку.

Термін «лідер» виник в Англії у XVIII столітті й у перекладі з англійської мови дієслово «lead» має значення «керувати», «вести», «очолювати», а від нього утворилося слово «leader», що перекладається як «керівник» або «ведучий». Відповідно до Оксфордського словника², термін «лідер» появився у XVIII столітті та використовувався для позначення «авторитетного члена суспільної організації, будь-якої соціальної групи, особистісний вплив якого дозволяє йому відігравати істотну роль у соціальних процесах і ситуаціях, урегулюванні взаємовідносин у колективі, групі, суспільстві; особа, яка має вплив на інших з метою інтеграції спільної діяльності, що спрямована на задоволення інтересів даного суспільства»³.

На думку О.В. Юрчук, лідер є членом групи, який володіє необхідними організаторськими здібностями, займає центральне положення в структурі міжособистісних відносин колективу, який сприяє організації й управлінню групою, для досягнення поставлених цілей⁴. Окрім того, лідер – це командний гравець, який володіє широким комплексом знань, умінь, навичок та характеристик, в основі яких лежить здатність до колективної взаємодії.

С.А. Гармаш висловлює думку про те, що лідером є особистість, яка володіє розвинутими комунікативними вміннями, спроможна словами здійснювати вплив на інших людей та з якою виявляє бажання співпрацювати більшість колективу⁵.

На переконання Т.Є. Вежевич, лідером є особистість, якій всі інші члени групи надають право брати на себе найвідповідальніші рішення, а також визначати характер і напрям діяльності всієї групи. При цьому ефективна діяльність групи напряму залежить від взаємин офіційного та неофіційного лідера чи лідерів. А володіючи знаннями про реальні міжособистісні взаєностосунки у групі, викладач має можливість спрямувати їх у потрібне річище, адже лідер покликаний допомагати у навчальному та виховному процесах⁶ [1, с. 25].

Поняття «компетенція» теж викликає у дослідників різні думки та погляди до його визначення. Для прикладу, О.С. Лаврук схиляється до думки, що компетенція – це умовна сукупність здібностей та особистісних характеристик людини, які обумовлюють її поведінку за фіксованих зовнішніх умов та сприяють виконанню організаційних завдань і функцій. Складовими

² Cambridge Dictionaries Online. URL: http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/leader_1?q=leader (дата звернення: 21.01.2022).

³ Политическая энциклопедия: в 2 т. / под ред. Г. Ю. Семигина. Москва: Мысль, 1999. Т. 2. С. 628-629.

⁴ Юрчук С.М. Дозвіллево-спортивна діяльність як один із чинників розвитку лідерських здібностей студентів. URL: <https://sportpedagogy.org.ua/html/journal/2009-10/09ysnlcs.pdf> (дата звернення: 30.04.2022).

⁵ Гармаш С.А. Лідерські якості особистості керівника як запорука успіху. Управління інноваційними проектами та об'єктами інтелектуальної власності. 2019. С. 37.

⁶ Вежевич Т.Е. Педагогические условия развития лидерских качеств учащихся: дисс. канд. пед. наук: 13.00.01. Улан-Удэ, 2017. С. 25.

елементами компетенцій, на думку дослідника, виступають навички, знання, здібності, зусилля в досягненні цілей та стереотипи поведінки⁷.

В Енциклопедії освіти стверджується, що компетенція становить відчужену від суб'єкта та наперед задану соціальну норму або вимогу до освітньої підготовки учня, яка є необхідною для його продуктивної якісної діяльності в певній сфері⁸. Науковці В. А. Кальней та С. Е. Шишов, визначають компетенцію як готовність людини до мобілізації своїх умінь, знань та зовнішніх ресурсів для організації ефективної діяльності в конкретній життєвій ситуації⁹.

Досить актуальним для нашого дослідження є визначення, яке пропонує Ю.Г. Татур. Науковець зазначає, що компетенція є інтегративною якістю особистості, що характеризує її прагнення та готовність реалізувати свій потенціал, тобто уміння, знання, досвід, особистісні якості для успішної діяльності в певній сфері¹⁰. Саме це визначення, на нашу думку, дає змогу повною мірою розкрити сутність поняття «компетенція», оскільки воно включає не тільки когнітивний та діяльнісний аспект, але й такі характеристики як ефективність і націленість на результат.

Лідерська компетенція учня, на наш погляд, являє собою володіння ним необхідними вміннями, знаннями та поведінковими компетенціями, здатність учня швидко реагувати на зміни та передбачати наслідки своєї діяльності, а також здатність узгоджувати власні потреби й цінності з потребами та цінностями інших людей для можливості здійснення ефективної й злагодженої діяльності.

Окрім того, з огляду на проблематику нашого дослідження, доцільним є розгляд також структури компетенцій. У науковій літературі знаходимо безліч різноманітних класифікацій, проте ми схилиємося до думки, що найбільш вичерпною є класифікація на основі моделі компетенцій Спенсерів та моделі компетенції Леклерка. Відповідно до цієї класифікації компетенції поділяють на:

- 1) знаннєві компетенції;
- 2) вміннєві;
- 3) поведінкові компетенції.

Зазначимо, що знаннєві компетенції проявляються у формі наявних у людини знань, вміннєві виявляються у формі наявних вмінь та навичок, а

⁷ Блошенко О. І. Вплив фізичної культури та спорту на формування поведінки студента-лідера. URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/50297/1/Bloshenko_Vplyv_fizytsnoi_kultury_2018.pdf (дата звернення: 30.04.2022).

⁸ Енциклопедія освіти. Академія педагогічних наук України / за заг. ред. В. Г. Кремень. – Київ: Юрінком Інтер, 2018. – 1040 с.

⁹ Романець І. Розвиток лідерської компетенції як основна характеристика командобудування на підприємстві. *Молода наука*. 2019. Т. 4. С. 175-177. Режим доступу: http://sites.znu.edu.ua/stud-sci-soc/2019/MN2019/tom_4__1_.pdf#page=175 (дата звернення: 30.04.2022).

¹⁰ Татур Ю. Г. Компетентностный подход в описании результатов и проектировании стандартов высшего профессионального образования. Москва, 2004. С. 6.

поведінкові – у формі наявних психофізіологічних якостей, мотивів, системи цінностей та установок¹¹.

Відповідно до вищевказаної класифікації, лідерські компетенції становлять собою знання, вміння, а також поведінкові компетенції, за наявності яких, людина має можливість ефективно виконувати функції лідера. Інакше кажучи, лідерські компетенції учня є сукупністю його особистісних характеристик та здібностей, які завдяки його діям та настрою, а також при сукупності зовнішніх та внутрішніх умов гарантують її вплив на результати роботи інших людей, які їй підпорядковуються.

Виховання лідерської компетенції учнів є складним та важливим завданням сьогодення, яке потребує злагодженої та систематичної роботи всієї системи освіти¹². На наше переконання, у формуванні лідерської компетенції учнів вирішальну роль відіграють не лише загальноосвітній навчальний заклад, зміст освіти та освітнє середовище, але й різноманітні позашкільні заклади, зокрема спортивні школи. Адже, під час занять у спортивних школах учні набувають здатності ставити перед собою конкретну мету та обирати ефективні шляхи для її досягнення, у них формується наполегливість у досягненні своєї мети.

На думку О.І. Блошенко, кожен учень у більшою чи меншою мірою має певні лідерські задатки, які можуть проявитись тільки у конкретній справі. А їх виявлення, формування та зміцнення, як стверджує науковець, головним чином і відбувається під час відвідування спортивної школи та занять спортом і фізичною культурою, а також під час участі у різнорівневих фізкультурно-спортивних заходах, змаганнях та естафетах¹³.

У процесі занять спортом розвивається здатність вибудовувати й реалізовувати перспективні лінії самовдосконалення та саморозвитку, оскільки постійно необхідно планувати свою діяльність, безперервно працювати над собою, розбудовувати шлях свого вдосконалення, а це все є вкрай необхідним для виховання справжніх лідерів. Таким чином, навчання учнів у спортивній школі служить справжньою школою життя, спілкування, пізнання, самовдосконалення, самовираження та становлення особистості¹⁴.

Наголосимо, що особливої значущості спортивна школа як осередок фізичної культури й спорту набуває у формуванні та розвитку ряду лідерських якостей та навичок. Далі вважаємо за доцільне розглянути їх детальніше. Так,

¹¹ Лебідь Н. Розвиток лідерських компетенцій викладачів у системі підвищення кваліфікації (на досвіді Київського університету імені Бориса Грінченка). *Університети і лідерство*. 2016. № 3. С. 45.

¹² Борейко Н. Ю., Азаренкова Л.Л. Потенціал фізичного виховання щодо формування компетенцій у студентів технічних вузів. Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова: зб. наук. пр. Київ: НПУ, 2019. Вип. 3К (110). С. 98.

¹³ Блошенко О. І. Вплив фізичної культури та спорту на формування поведінки студента-лідера. URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/50297/1/Bloshenko_Vplyv_fizytsnoi_kultury_2018.pdf (дата звернення: 30.04.2022).

¹⁴ Борейко Н. Ю., Азаренкова Л.Л. Потенціал фізичного виховання щодо формування компетенцій у студентів технічних вузів. Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова: зб. наук. пр. Київ: НПУ, 2019. Вип. 3К (110). С. 99.

погоджуємося з думкою А.О. Тінякова, що у спортивній школі розвивається здатність учнів до міжособистісної комунікації та управління іншими людьми з метою досягнення поставленої цілі. Відповідні лідерські навички та якості характеризуються яскравим проявом та ефективно можуть бути розвинені в ігрових командних видах спорту, приміром, у футболі, волейболі, баскетболі тощо.

Завдяки заняттям у спортивній школі учні набувають вміння приймати відповідальні рішення у складних стресових ситуаціях, які являються основою єдиноборств та ігрових видів спорту, зокрема теніс, бадмінтон, боротьба тощо. Разом з тим, в учнів розвивається соціальна активність й високий особистий статус. Вони прагнуть досягти найвищих результатів та таким чином підвищити свій особистий статус і визнання у суспільстві.

Окрім того, заняття учнів у спортивній школі сприяють формуванню витримки й самовладання. Ці лідерські навички являють собою базові ознаки особистості, яка займається будь-яким видом спорту та прагне досягти успіху у протидії супернику на спортивному майданчику. Варто зазначити, що під час занять спортом та будь-якими видами рухової активності закладаються такі лідерські ознаки як витривалість, висока фізична підготовленість та функціональна працездатність. Не менш важливими є також воля до перемоги й сміливість, які формуються у процесі відвідування спортивної школи. Ці лідерські якості є не лише значущими для спортивної діяльності учнів, оскільки дають можливість особистості досягти якісно вищих результатів, ніж у суперників та перемогти їх, але і є важливими для повсякденного життя¹⁵.

На наш погляд, всі вищенаведені лідерські навички та якості є складовими елементами лідерської компетенції, а тому можемо стверджувати, що спортивна школа створює необхідні умови для розвитку лідерської компетенції учнів. Однак виховання лідерської компетенції у спортивній школі має ряд особливостей, на які потрібно звертати увагу.

По-перше, формування лідерської компетенції в умовах спортивної школи передбачає вивчення лідерських задатків та рівня сформованості лідерських здібностей учнів, а також прогнозування лідерського потенціалу кожного з них. Для цього необхідно створити відповідні умови, які вимагатимуть прояву активності учнів та їх самовираження¹⁶.

Наприклад, на заняттях слід організовувати рухливі ігри, як командні, так і індивідуальні, а на загальношкільному рівні варто організовувати різні змагання, естафети та конкурси. Такі види діяльності будуть зміцнювати прагнення учнів до розширення кордонів своїх можливостей, що пов'язані з подоланням зростаючих труднощів, а з різними формами рухової активності

¹⁵ Тіняков А. О., Фоменко В. В. Формування лідерських якостей студентів в процесі занять фізичною культурою і спортом в університеті. *Publishing House "Baltija Publishing". International scientific and practical conference.* 2021. №45. С. 137.

¹⁶ Тіняков А. Психолого-педагогічний потенціал фізичної культури і спорту у вихованні навичок лідерства студентів вищих навчальних закладів. *Теорія і практика управління соціальними системами.* 2016. №3. С. 31.

також пов'язана можливість випробувати себе, відчутти радість самоствердження, пізнати власну особистість, відчутти свою унікальність, самотність і цілісність, що є ключовими для формування лідерських якостей та лідерської компетенції¹⁷.

Зауважимо, що тут важливим є досягнення найвищого ступеня «включеності» кожного учня у гру та розкриття його емоційної сфери. У ході педагогічних спостережень викладач матиме змогу вивчити характер взаємодії між учнями під час гри, особливості співробітництва та суперництва між ними. Це дасть можливість вивчити психологічні особливості учнів, а також проаналізувати реалізацію лідерських задатків у діяльності, взаємодії та поведінці у колективі.

По-друге, секрет виховання лідерської компетенції у спортивній школі полягає в успішності учнів, їх відчутті свого руху вперед й безперервного зростання¹⁸. Робота із досягнення успіхів у спорті є одним із найбільш значущих механізмів виховання лідерської компетенції, адже у спорті можливо чітко прослідкувати та визначити свої результати. Як стверджують американські спортивні психологи Р.С. Уейнберг та Д. Гоулд, досягнення успіху в обраному виді спорту являє собою найбільш ефективний засіб розвитку впевненості у собі¹⁹. А впевненість у собі та своїх силах, на нашу думку, виступає однією із ключових лідерських якостей, яка й утворює лідерську компетенцію учнів.

Разом з тим, надзвичайно важливо змусити учнів повірити у себе та свої сили, а тому необхідно помічати й обговорювати навіть найменші позитивні результати й успіхи кожного учня. Такими слід вважати не лише перемогу у тій чи іншій грі, але й поліпшення техніки виконання певного елемента, покращення взаємодії у команді й згуртованості, збільшення кількості влучних чи результативних дій, збільшення внеску до командного результату тощо. При цьому, позитивні чи негативні зрушення у поведінці потрібно обговорювати у процесі групових та індивідуальних бесід, а також при неформальному спілкуванні з учнем.

Досить суттєвим завданням у цьому контексті є навчання учнів аналізувати свої дії та зміни у поведінці з перспективи розвитку у них лідерських здібностей. Приміром, аналіз учнем свого включення до гри, здатності мобілізувати свої сили у відповідальний момент, вистояти у протистоянні із суперником, впевнено прийняти рішення у важкій ситуації

¹⁷ Тіняков А. Психолого-педагогічний потенціал фізичної культури і спорту у вихованні навичок лідерства студентів вищих навчальних закладів. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2016. №3. С. 28.

¹⁸ Тітова Г. Зміст методики підготовки майбутніх учителів фізичної культури до формування спортивних лідерських якостей в учнів основної школи. *Науковий вісник МНУ імені В.О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. 2017. №4 (59). С. 526.

¹⁹ Тіняков А. Психолого-педагогічний потенціал фізичної культури і спорту у вихованні навичок лідерства студентів вищих навчальних закладів. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2016. №3. С. 29.

тощо. У такий спосіб відбувається постійний пошук внутрішніх резервів особистості щодо реалізації її лідерського потенціалу.

По-третє, для виховання лідерської компетенції учнів у спортивній школі необхідно надавати учням можливість спробувати себе у ролі керівника й лідера. Для прикладу, варто запропонувати їм провести комплекс загально розвиваючих вправ або частину заняття з організації й проведення рухливої гри або естафети. Можна також запропонувати учням виступити у ролі тренера або судді в процесі гри, надати їм можливість судити гру, вести рахунок, оголошувати результати гри або виступити в ролі коментатора. Така діяльність сприятливо вплине на розуміння учнями своєї важливості, зміцнить їх лідерські здібності й лідерський потенціал та надасть впевненості у своїх можливостях.

Як зазначає Г. Тітова, для появи та існування лідерської компетенції учнів засобами спорту, потрібно забезпечити збіг двох її сторін, які пов'язані з двоякістю природи лідерства. З однієї сторони, потреба дитячого співтовариства в різноманітних лідерах, а з іншої – особистісні особливості дитини, тобто її схильності, характер, мотивація, потреба в самоствердженні тощо. При збігу формується лідерська компетенція учня та з'являється ефективний лідер, а при розбіжності – з'являється формальний лідер, або ж руйнується система лідерства²⁰.

У будь-якому разі для виховання лідерської компетенції необхідно, щоб вчитель та учні були співтворцями навчального процесу. Роль вчителя-тренера полягає в тому, щоб забезпечувати педагогічну підтримку, та, застосовуючи ефективні педагогічні технології керівництва, організовувати найбільш доцільні види діяльності, що сприяють прояву і формуванню лідерських якостей учнів, а відповідно й формуванню лідерської компетенції. У цих видах діяльності існує можливість виконання широкого діапазону ролей лідерів та виконавців, зокрема роль рядового учасника справи (виконавець), капітан команди із певним завданням для колективу (лідер), тренер або консультант команди (лідер), коментатор, суддя та ін. Учень-лідер приймає та виконує одну з призначених ролей, для чого вчиться організовувати взаємодію між собою інших учнів.

Отже, з огляду на проведені дослідження можемо стверджувати, що спортивна школа та фізкультурно-спортивна діяльність, яка здійснюється у її стінах має величезний потенціал у вихованні особистості лідера та його лідерської компетенції. Завдяки займанню спортом та фізичному вихованню у спортивних школах відбувається формування організаційної, психологічної та функціональної готовності до ефективного формування лідерської компетенції. Однак розвиток лідерської компетенції не відбувається автоматично, цьому сприяє створення відповідних умов під час занять у спортивних школах та цілеспрямована робота вчителя-тренера, який організовує простір для розвитку й вдосконалення учнів, надає їм психологічну підтримку та робить свій внесок

²⁰ Тітова Г. Зміст методики підготовки майбутніх учителів фізичної культури до формування спортивних лідерських якостей в учнів основної школи. *Науковий вісник МНУ імені В.О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. 2017. №4 (59). С. 524.

у виховання наполегливих, цілеспрямованих і працездатних лідерів. Таким чином, виховання лідерської компетенції учнів в умовах спортивної школи є складним та системним процесом, що вимагає злагодженої роботи та співпраці учнів зі своїми вчителями-тренерами.

Література

1. Блошенко О. І. Вплив фізичної культури та спорту на формування поведінки студента-лідера. URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/50297/1/Bloshenko_Vplyv_fizytsnoi_kultury_2018.pdf (дата звернення: 30.04.2022).
2. Борейко Н. Ю., Азаренкова Л.Л. Потенціал фізичного виховання щодо формування компетенцій у студентів технічних вузів. Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова: зб. наук. пр. Київ: НПУ, 2019. Вип. 3К (110). С. 97-100.
3. Вежевич Т.Е. Педагогические условия развития лидерских качеств учащихся: дисс. канд. пед. наук: 13.00.01. Улан-Удэ, 2017. 198 с.
4. Гармас С.А. Лідерські якості особистості керівника як запорука успіху. *Управління інноваційними проєктами та об'єктами інтелектуальної власності*. 2019. С. 37-44.
5. Енциклопедія освіти. Академія педагогічних наук України / за заг. ред. В. Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 1040 с.
6. Лебідь Н. Розвиток лідерських компетенцій викладачів у системі підвищення кваліфікації (на досвіді Київського університету імені Бориса Грінченка). *Університети і лідерство*. 2016. № 3. С. 45-57.
7. Романець І. Розвиток лідерської компетенції як основна характеристика командобудування на підприємстві. *Молода наука*. 2019. Т. 4. С. 175-177. Режим доступу: http://sites.znu.edu.ua/stud-sci-soc/2019/MN2019/tom_4__1_.pdf#page=175 (дата звернення: 30.04.2022).
8. Тіняков А. Психолого-педагогічний потенціал фізичної культури і спорту у вихованні навичок лідерства студентів вищих навчальних закладів. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2016. №3. С. 23-32.
9. Тіняков А. О., Фоменко В. В. Формування лідерських якостей студентів в процесі занять фізичною культурою і спортом в університеті. *Publishing House "Baltija Publishing". International scientific and practical conference*. 2021. №45. С. 137-139.
10. Татур Ю. Г. Компетентностный подход в описании результатов и проектировании стандартов высшего профессионального образования. Москва, 2004. 236 с.
11. Тітова Г. Зміст методики підготовки майбутніх учителів фізичної культури до формування спортивних лідерських якостей в учнів основної школи. *Науковий вісник МНУ імені В.О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. 2017. №4 (59). С. 523-528.
12. Хуторской А. В. Ключевые компетенции как компонент личностно ориентированной парадигмы образования. Ученик в общеобразовательной школе. Москва, 2002. С. 135-157.
13. Юрчук С.М. Дозвіллево-спортивна діяльність як один із чинників розвитку лідерських здібностей студентів. URL: <https://sportpedagogy.org.ua/html/journal/2009-10/09ysnlcs.pdf> (дата звернення: 30.04.2022).

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО РОБОТИ В УМОВАХ ТРАВМІВНИХ СИТУАЦІЙ

Ірина Крашеніннік

доктор філософії у галузі 01 Освіта / Педагогіка

Мелітопольський державний педагогічний університет

імені Богдана Хмельницького

iryna.krasheninnik@gmail.com

Війна Російської Федерації (РФ) в Україні спричинила появу нових численних проблем у закладах вищої освіти (ЗВО). Багато з них вимагають нагального подолання, оскільки суттєво ускладнюють або навіть унеможливають якісний освітній процес. Разом із тим, перед ЗВО постають завдання, вирішення яких може бути відкладене. Робота в умовах травмівних ситуацій належить до обох зазначених категорій. Нині викладачі самі зазнають впливів, що призводять до психотравм, і вимушені самотійно долати їх, а також працюють зі студентами, які знаходяться в подібних обставинах і потребують допомоги, зокрема психологічної. Відсутність підтримки під час переживання травматичного досвіду учасниками освітнього процесу негативно позначається на його якості. Слід також враховувати, що здобувачам вищої педагогічної освіти в найближчому майбутньому доведеться працювати з особами, які мають такий досвід. Саме тому варто вже зараз приділити увагу формуванню в майбутніх педагогів відповідних компетентностей.

Феномен психотравми достатньо добре досліджено в психологічній науці. «Психотравма (як ситуація/подія) – це будь-яка особисто значуща ситуація/подія, що має характер патогенного емоційного впливу на психіку людини і може, у випадку недостатності захисних психологічних механізмів, зумовити психічні розлади» [цит. за 5, с. 24]. Виділяють 5 типів психологічних травм: монотравма (пов'язана з одиничною неочікуваною або приголомшливою подією); повторювана травма (пов'язана з переживанням тривалої травмівної ситуації); травма розвитку (виникає в дитинстві внаслідок тривалої або повторюваної травми); інтергенераційна травма (її відчувають люди, що мешкають поряд із тими, хто пережив травму); трансгенераційна травма (відчувається впродовж життя кількох поколінь, які безпосередньо не спілкувалися між собою); історична травма (сукупна емоційна та психологічна рана, що відчувається впродовж життя одного покоління чи кількох поколінь) [5, с. 122].

Окремі аспекти травмівних подій / ситуацій, пов'язаних з агресією РФ проти України, висвітлено в публікаціях [2; 3; 4]. Зокрема Ю.В. Орлов навів перелік історичних подій, які стали джерелом колективних психологічних травм українського суспільства [4]. Науковець показав, що колективна травма може визначати траєкторію суспільного розвитку, а також призводити до ситуацій з високим криміногенним і віктимогенним потенціалом [4, с. 29].

В роботі [2] подано результати психологічного дослідження, проведеного протягом 2015-2016 рр. з метою вивчення посттравматичних реакцій вчителів на екстремальну ситуацію, пов'язану з анексією Криму та війною на сході України. Дослідниками зокрема встановлено, що одним з механізмів подолання постійного стресу є зниження рівня емпатії та рефлексії, що негативно впливає на рівень психологічної культури вчителя, а отже на якість взаємодії з учнями. З огляду на це підготовка майбутніх педагогів до роботи в умовах травматичних ситуацій набуває важливого значення.

Аналіз освітніх програм «Середня освіта. Інформатика» та «Професійна освіта. Цифрові технології» бакалаврського та магістерського рівнів МДПУ імені Богдана Хмельницького показав, що отримати знання та уміння, необхідні для роботи в умовах травматичних ситуацій студенти можуть лише в межах вибіркового навчальних дисциплін (Психологія екстремальних ситуацій; Психологія травми). Отже, постає завдання щодо оновлення змісту професійної підготовки майбутніх педагогів таким чином, щоб сформувати в них базові здатності надання допомоги та самопомоги в травматичних обставинах. Попередньо виділимо такі шляхи його вирішення: 1) введення обов'язкового курсу (наприклад: Основи реабілітаційної психології); 2) введення окремих тем до курсів «Психологія», «Педагогіка», «Методика викладання інформатики». «Методика професійного навчання», «Педагогіка та психологія вищої школи», «Тьюторство у сфері освіти»; 3) розроблення системи спеціалізованих тренінгів.

Професор Я. Грицак зазначив, що найбільшими ілюзіями сьогодення є переконання в «неможливості повномасштабної війни в сучасному світі», в тому, що «війна – це щось виняткове, а нормою є мир» [1]. Крах цих ілюзій вже сам собою є травматичною ситуацією, в якій є ризик втратити віру в людство, в силу гуманістичних ідеалів, яку важко усвідомити й пережити. Наші студенти нині зазнають багатьох травматичних впливів, тому перед викладачами постає завдання допомогти їм, а також підготувати до професійної діяльності в цих складних умовах, оскільки саме їм доведеться долати наслідки сучасних подій.

Література

1. Грицак Я. В Україні вирішується доля усього світу. 02.03.2022. URL: <https://zbruc.eu/node/110916>.
2. Кондратенко Л.О., Манилова Л.М. Стрес як гальмуючий фактор в реалізації психологічної культури вчителя. *Перспективні питання психології : зб. наук. праць*. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2016. Вип. 2. С. 46-50.
3. Нагорна Л. Мінливість регіональної свідомості у гібридних протистояннях: стресові та травматичні коди у просторі пам'яті. *Регіональна історія України : зб. наук. статей*. 2017. Вип. 11. С. 53–70.
4. Орлов Ю.В. Traumastudies у фокусі кримінологічного аналізу (український контекст). *Вісник кримінологічної асоціації України*. 2020. № 2(23). С. 13-31.
5. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1 / Заг. ред. Н. Пророк. Київ, 2018. 208 с.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ

Маргарита Носкова

кандидат педагогічних наук, доцент

Національний університет «Львівська політехніка»

margaryta.v.noskova@lpnu.ua

Останні два роки суттєво вплинули на освітні системи усіх країн світу. Пандемія COVID-19 змусила заклади освіти екстрено переходити на дистанційне навчання, змінювати навчальні плани. Швидкість та масовість поширення захворювання та виклики, які постали перед освітою в глобальному масштабі заставили уряди переглядати стратегії розвитку систем освіти і в розвинутих країнах і в країнах, що розвиваються.

Дистанційне навчання у 2020-2021 роках стало серйозним викликом для освіти України, особливо для закладів загальної середньої освіти, яку уряд, профільне міністерство, регіональні органи управління освітою та, власне, заклади освіти намагались вирішити. Проведено ряд досліджень, які виявили низький рівень готовності закладів освіти та переважної більшості учасників освітнього процесу до дистанційного навчання.

Для вирішення проблеми реалізовано кілька Всеукраїнських проєктів, зокрема, у короткі терміни створено Всеукраїнську школу онлайн [2]. У регіонах реалізовувались місцеві освітні проєкти, покликані підготувати педагогів до використання дистанційних технологій у навчанні та розвитку е-середовища у закладах освіти. Успішним прикладом реалізації таких проєктів стали спільні ініціативи Департаменту освіти і науки Львівської облдержадміністрації та Центру інноваційних освітніх технологій Національного університету «Львівська політехніка», а саме обласні проєкти «Moodle – це про100!» та «Формування цифрової компетентності педагогів». Проєкти мали успіх та позитивну динаміку, що дозволяло оптимістично дивитись у майбутнє [5].

Однак, вторгнення росії на територію України у лютому 2022 року, окупація нею частини території, активні бойові дії у багатьох областях України спричинили масову міграцію населення в межах країни та за кордон. Це викликало нові проблеми та знову оголила нові гострі проблеми в організації освітнього процесу у закладах освіти, серед яких велика територіальна розпорошеність учасників освітнього процесу, якість інтернет-зв'язку або взагалі його відсутність, також відсутність до навчальних ресурсів, підручників тощо. Новою та дуже гострою стала проблема психологічного стану учнів та вчителів, які пережили окупацію, масові бомбардування, втрату близьких людей, рідного дому, майна. Також важливою проблемою, яка потребувала термінового вирішення став облік та моніторинг результатів навчання, доступу до навчальних ресурсів, взаємодії учасників освітнього процесу тощо.

Дистанційне навчання ковідного періоду виявило проблеми педагогічних колективів щодо рівня цифрової грамотності педагогів, відсутності у закладах

освіти е-середовищ та(або) їх неготовність до безболісного переходу від очного до інших форм організації навчання [1,3,4]. Переважна більшість проблем була викликана відсутністю узгодженої освітньої політики щодо розбудови е-середовищ закладів освіти та їх ефективному використанню, як наслідок цього, відсутність системного фінансування процесу розвитку е-середовищ закладів освіти та навчання педперсоналу основам використання дистанційних та змішаних форм навчання, невмотивованістю вчителя до необхідності провадження змін тощо.

Намагання запропонувати вчителю готові рішення, як то готові відео уроки, презентації, було виправдано навесні 2020 року в умовах кризового навчання, це спрощувало вчителю підготовку до уроків та їх наповнення, а взаємодію з учнем можна було організувати за допомогою менеджерів та інших знайомих учням та вчителям ресурсів. Однак, такий підхід не є конструктивним рішенням зараз, коли територіальна розпорошеність учасників навчання дуже велика, доступ до мережі у всіх різний, організація навчання повинна бути оптимально простою, а облік та моніторинг результатів навчання — об'єктивним та прозорим. Отже, зараз ще більш гостро постала проблема єдиного електронного середовища закладу освіти, простіше — наявність у закладі освіти працюючої дистанційної платформи з належним чином організованим та налаштованим навчальним контентом і підготовленим до її використання педагогічним колективом.

Не менш важливим є питання кібербезпеки, тобто організації навчання у захищеному середовищі і з використанням належним чином захищених серверів та мереж. У той же час варто використовувати весь спектр ефективних онлайн інструментів, доступ до яких треба об'єднати через єдиний авторизований вхід.

Центр інноваційних освітніх технологій Національного університету «Львівська політехніка» впродовж останніх 3 років активно працює над вирішенням проблеми розвитку цифрової компетентності педагогів, облаштування та запуску працюючого е-середовища у закладах освіти на базі популярних та безкоштовних онлайн сервісів та дистанційних платформ.

За цей час напрацьовано та запропоновано педагогам України комплекс рішень. Зокрема, створена та апробована комплексна освітня програма курсів підвищення кваліфікації, тренінгів, майстер-класів та семінарів для педагогів закладів загальної середньої освіти щодо розгортання, налаштування, обслуговування, наповнення контентом дистанційної платформи закладу освіти. Напрацьовано методики підготовки педагогів до використання дистанційної платформи під час очного, змішаного та дистанційного навчання, супроводу освітнього процесу, моніторингу його якості та обліку результатів навчання. Навчальний процес організовано на дистанційній платформі Moodle за технологією, що дозволяє масштабувати досвід підготовки вчителів не лише для Львівської області, але й для інших областей України.

Яскравим прикладом правильності обраної Центром інноваційних освітніх технологій стратегії розбудови е-середовища закладів освіти та підготовки педагогів до його наповнення та дієвої роботи стали результати обласного проєкту «Moodle – це про100!» у 2021 році. За результатами участі в проєкті у 104 закладах освіти області розгорнуто дистанційні платформи Moodle, проведено навчання понад 200 технічних адміністраторів платформи з числа вчителів інформатики,

понад 1,5 тис. вчителів-переметників здобули практичні навички наповнення дистанційного курсу з предмету викладання та освоїли базові принципи віддаленої взаємодії з учнями, обліку навчальних досягнень, аналізу результативності власної роботи та роботи учнів, понад 100 директорів та завучів шкіл здобули базові навички керування освітнім процесом у закладі в умовах дистанційного навчання. З початком війни учасників проекту «Moodle – це про100!» перехід на дистанційне навчання став менш болісним і дозволив забезпечити ефективність та якість навчання учнів.

Окрім цього, результатом кількарічної роботи Центру педагогів до використання дистанційної платформи Moodle у школах стала поява Української дистанційної школи – волонтерської ініціативи Департаменту освіти і науки Львівської облдержадміністрації та Центру інноваційних освітніх технологій, яка об'єднала на волонтерських засадах педагогів з різних областей України задля навчання учнів, які опинились за кордоном, в окупації, у зоні активних бойових дій тощо. Учні та вчителів, які не можуть вчитися та працювати в рідних школах, які зруйновані, пошкоджені, які використовуються зараз як притулки чи госпіталі.

Українська дистанційна школа [6] розпочала навчальний процес 14 березня 2022 року для учнів 5-11 класів. Зараз у школі працюють майже 100 педагогів з Житомирської, Запорізької, Київської, Львівської, Рівненської, Хмельницької областей, більшість педагогів з Львівщини (понад 70%), це учасники проекту «Moodle – це про100!», або слухачі курсів підвищення кваліфікації Центру, також серед вчителів школи є кандидати наук відомих ЗВО, призери конкурсу Global Teacher Prize Ukraine, директори шкіл, знані вчителі України та випускники Львівської політехніки.

Зараз до навчання в Українській дистанційній школі подали заявки понад 3,3 тис. учнів. Географія учнів від Луганська (окуповані території України) до Реміні (Італія) і від Осло (Норвегія) до Хургади (Єгипет) на рис. 1 та 2 яскраво видно, де навчались учні школи до початку війни і де вони перебувають зараз.

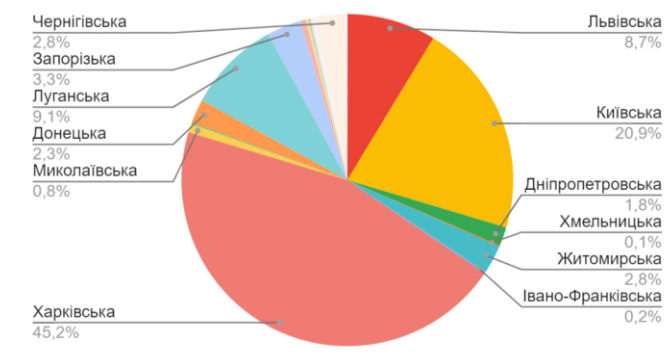

Рис. 1 Область України, де навчались учні Української дистанційної школи до початку війни, %

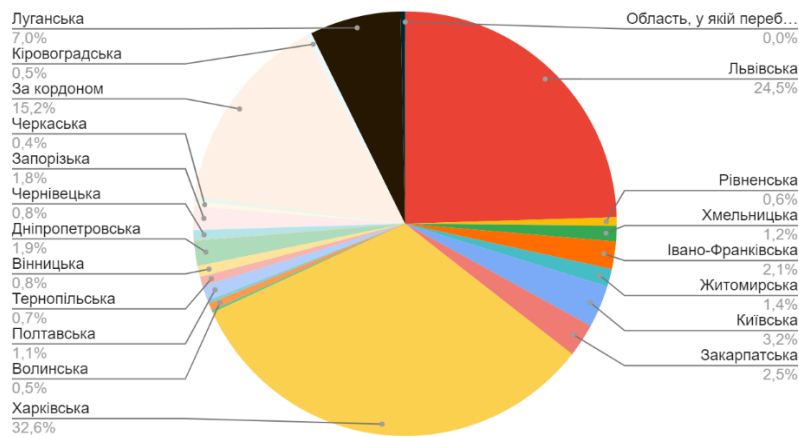

Рис. 2. Місце перебування учнів Української дистанційної школи станом на 15 квітня 2022 року, %/

Як підсумок варто зазначити, що організація дистанційного навчання в умовах війни має свої особливості та змушує вибудовувати нову багатоаспектну модель навчання відмінну від мирної. Попереду ще багато наукових досліджень, присвячених цій тематиці, ресурсна база яких формується саме зараз на наших очах. У будь-якому випадку варто зазначити, що успішність, якість та результативність освітнього процесу під час війни в Україні базується на досвіді, практичних здобутках та позитивних практиках організації дистанційного навчання ковідного періоду.

Література

1. Аналітичний звіт дослідження подолання в громадах органами місцевого самоврядування викликів у наданні освітніх послуг, що виникли через COVID-19. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/attachment/document/823/Report_Access_to_Education_ukr.pdf . – Дата звернення 30.04.2022
2. Всеукраїнська школа онлайн. . – URL-адреса: <https://lms.e-school.net.ua/> . – Дата звернення 30.04.2022
3. Освіта в умовах пандемії 2020/2021 році: аналіз проблем та наслідків // Cedoss. – URL: <https://cedos.org.ua/researches/osvita-v-umovah-pandemiyi-analiz-problem-i-naslidkiv/> . – Дата звернення 30.04.2022
4. Статистична довідка за результатами дослідження «Вивчення стану дистанційного навчання під час карантину (2 етап) // Освітня агенція міста Києва [Презентація]. – URL: <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2020/08/Vyvchennya-stanu-dystantsijnogo-navchannya-2.pdf> . – Дата звернення 30.04.2022
5. Носкова М.В. Результати навчання педагогів Львівщини основам дистанційного навчання у Центрі інноваційних освітніх технологій у 2020 році. – URL: <https://youtu.be/1BT1puzfiJw> . – Дата звернення 30.04.2022
6. Українська дистанційна школа. – URL: <http://lms.udsh.info/login/index.php> . – Дата звернення 30.04.2022

НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ГАЛУЗІ «КУЛЬТУРА ТА МИСТЕЦТВО» В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

Наталія Дядюх-Богатько
кандидат мистецтвознавства, доцент
Українська академія друкарства
ndbogatko@gmail.com

В першу чергу, варто сказати, що в умовах військового стану вся територія України умовно ділиться на ту де активно проводяться військові дії, окуповану та умовно спокійніші, де лише час від часу є прильоти авіа бомб та звучать сирени.

Складність адаптації полягає у тому, що відносно спокійність ситуації іноді раптово змінюється з однієї зони до іншої. Тобто всі хто перебувають навіть у відносному спокої, вимушеному переселенні – не можуть бути впевненими, що це буде так на наступний день. Тривалість процесу військового стану активує захисні психологічні процеси людського організму і люди перестають боятись сигналу повітряної тривоги та ховатись, як приклад приліт авіа-снаряду на Закарпаття.

Варто зазначити, що студентів творчих спеціальностей вирізняють спеціальні здібності, які визначаються на творчих вступних конкурсах. Ці студенти мають вроджену обдарованість чи схильність до певного виду сприйняття та відтворення інформації: чи то гра на музичних інструментах, чи спів, декламація віршів, входження в образ літературного героя, чи відтворення настроїв, переживань, роздумів в образотворчому чи декоративному мистецтві. Люди мистецтва часто мають тоншу натуру, вони чутливіші до чужого болю, несправедливості, психоемоційних переживань.

Проте саме ця їх особливість у час війни має катастрофічну для них зворотну дію. Дослідження про зв'язок між мистецтвом та наукою пропонують низка дослідників у публікації «Реалізація потенціалу науки про сталість на основі мистецтва» Інституту глобальних екологічних стратегій [1], де колектив вчених (Марія Херас, Дієго Галафассі, Еліза Отерос-Розас, Федеріка Равера, Луїс Берракеро-Діас і Ізабель Руїс-Маллен) ставить акцент на міждисциплінарних підходах і необхідності рухатися до суспільних трансформацій.

У статті йдеться, що «трансформації концептуалізувалися та вивчалися різними способами, але в цілому вони стосуються фундаментальних змін у структурі, функції та відносинах в особистій, політичній та практичній сферах взаємозалежних соціальних, екологічних і технічних систем, що ведуть до нових моделей взаємодій...» [1, С. 1876]. Саме в цьому дослідженні розкривається, що протягом останніх років у зв'язку між мистецтвом та наукою про сталість з'явилося безліч методів, практик та досвіду. Виходячи з цих течій,

вони кажуть про необхідність гібридних підходів, що сприяють унікальності методів дослідження.

Попередні роки пандемії, ізоляції та дистанційного навчання підготували нас до умов військового стану. Навіть на важливих практичних дисциплінах, викладачі і здобувачі «викручуються», намагаються контактувати в он-лайн платформах граючи на скрипці, чи навчаючи акторській майстерності, чи проводячи пари з рисунку чи живопису. Звісно, частину навчальних курсів умовно є легше адаптувати, особливо якщо для навчання є необхідна робота з персональним комп'ютером, то викладати і навчати є простіше. Проте виклики з якими стикається педагог-митець є також для нього часто дилемою, бо не відчуваєш зворотного контакту з аудиторією, не розумієш чи влучно дібрана тобою метафора є зрозумілою студентам, чи їм нудно, чи вони змучились, чи готові ще споживати накидану їм інформацію. Тобто елементарні маркери педагогіки та роботи з аудиторією порушені. Та навіть, не зважаючи на ці проблеми мусимо визнати, що пандемія допомогла хоч трішки адаптуватись до військового стану, бо більшість питань вже отримала свої відповіді, адаптації, пристосування.

Суттєвою різницею викликів які були у час пандемії і у час військового стану є тип стресу. Якщо в попередні роки ми не мали можливості живого соціального контакту, і розвивались страхи пов'язані з кар'єрним ростом (концерт, вистава, виставка), можливістю придбання чогось (скрипки, пензля, фарби, полотна), роллю, статусом, тобто це були в переважній більшості «соціальні страхи». То в часи військових дій це «страх фізичного виживання».

Карантинні обмеження впливали на соціальні контакти, і в першу чергу на їх кількість. Для людей, що працюють в галузі «Культура та мистецтво», вистава, концерт, виставка - це часто було підсумковим результатом їх багатомісячної праці, їх підсумковим фінансовим винагородженням. Шляхи виходу з цієї ситуації кожний шукав для себе у свій спосіб. І відбувся певний «природний відбір» тих хто зміг адаптуватись, і хто змушений був відійти у бік...

Проте зараз, у час загрози фізичного виживання в більшості людей спостерігається стан, що включає захисні дії у відповідь на загрозу: надмірне збудження, заціпеніння, втеча, боротьба, повне підкорення, соціальне підкорення, що доповідалось на міжнародній конференції: «Освітній процес у вищій та шкільній освіті у воєнний час: інтеграція України до Європейського простору вищої освіти (ЕНЕА) через призму європейських моделей освіти TeLSAC та PERFORMER» Олександром Якимець [2]. У всіх по різному ці стани відбуваються, але в більшості студентів галузі «Культура і мистецтво», це стан «заціпеніння», фізичної (в дистанційній формі) присутності при «емоційній відсутності». Пробити цю стіну викладачам є дуже складно. Адже найкращим ліком у цьому є фізичний, соціальний контакт, спільна залученість до справи, що при військовому стані у навчальному процесі є не можливим.

Звісно, найважчим у нашому військовому стані є не визначеність його тривалості. Не розуміння, де і коли ти у безпеці. І навіть, безліч студентів, які

вимушено переселились за кордони нашої держави і далі мають включеним додаток, який включає сигнали повітряної тривоги у їх регіоні.

Можемо констатувати також, що стани «повного підкорення» та «соціального підкорення» - це ті, які вдалось запровадити у себе у державі нашому агресору і є тими, які прагнуть запровадити наші вороги в Україні. І саме вікова боротьба з ними ймовірно породила культурну українську національну традицію боротьби з ними.

По-перше, це ведення спільного соціального життя, прагнення схвалення своїх дій з боку соціуму. По-друге, величезна кількість національних пісень, бо пісня – це те що допомагає свідомо регулювати дихання, а відповідно і заспокоює, нормалізує психосоматичну систему, бо у найзапекліших бойових точках, в тяжкі стресові моменти українці співають. І по-третє, національна українська традиція в критичних моментах звертатись до сатири та сміху. Не секрет, що моменти гострого сміху є рятівною і захисною реакцією на стрес.

В залежності від спеціалізації студентів у мистецтві вони можуть боротись зі стресом в той чи інший спосіб. Так, для прикладу, графічні дизайнери пропонували велику кількість сатиричних зображень на військову тематику. Проте звісно, що стан психологічної реакції «відновлення після нападу», можливий є лише після завершення, в нашому випадку, після перемоги України. До цього часу мрії про відпочинок, повернення до звичної діяльності, залишаються лише мріями. Та при затяжному стресовому процесі, значно б покращало ситуацію боротьби зі страхами можливість проведення комбінованого навчання, тобто хоча б очного для невеликої кількості студентів, що в умовній безпеці. Культурні традиції українців, дають нам відповіді як боротись з викликами: діяти разом, співати, сміятись. Все буде Україна! Ми переможемо!

Література

1. Heras, M. Realising potentials for arts-based sustainability science. *Sustainability Science*. (2021) 16:1875–1889. URL: [https:// link.springer.com/content/pdf/10.1007/s11625-021-01002-0.pdf](https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s11625-021-01002-0.pdf) (д.з.: 6.05.22)
2. Якимець, О. Психолого-педагогічні та дидактичні аспекти викладання та навчання студентів університету під час сильних стресових подій. *Міжн. наук.-практ. конф.: Освітній процес у вищій та шкільній освіті у воєнний час: інтеграція України до Європейського простору вищої освіти (EHEA) через призму європейських моделей освіти TeLSAC та PERFORMER*. 4-5.06.2022.

ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ

Анна Павлик
викладачка економіки
Відокремлений структурний підрозділ
«Тернопільський фаховий коледж
ТНТУ ім. І. Пулюя»
annanatalia250@gmail.com

Початок третього тисячоліття характеризується стрімким розвитком інформаційних технологій і відповідно відкриває нові можливості та перспективи для навчання та розвитку бізнесу. Однак ніхто не сподівався, в який час ми опинимось і як будемо жити, навчатись та працювати. Спочатку пандемія COVID - 19 в Україні та світі змусила наше професійне та приватне життя вийти в Інтернет.

Сьогодні ми переживаємо найстрашніші дні за часів незалежності України – випробування війною. Російська Федерація здійснила підступний та ганебний військовий напад на нашу країну. В даній ситуації навчальні заклади були змушені перейти в онлайн простір, продовжити дистанційне навчання та вдосконалити майстерність викладання на онлайн-платформах.

Дистанційна освіта набула широкого поширення у багатьох країнах світу і щороку актуальність її зростає. Ця концепція була створена близько 100 років тому, однак в умовах сьогодення набула нового змісту. Але якщо придивитися до дистанційної форми навчання, то можна знайти декілька переваг:

1. інтерактивні можливості дозволяють налагодити та стимулювати зворотній зв'язок;
2. вибір зручного для себе часу та місця навчання;
3. отримання доступу до комплекту необхідних навчальних матеріалів у сучасному електронному вигляді;
4. індивідуальний та диференційований підхід до організації навчання;
5. економія часу та коштів;
6. доступність для молоді з обмеженими можливостями;
7. самоорганізованість, яка дозволяє самостійно планувати час та дотримуватися розпорядку дня.

Також можна виділити недоліки, що виникають в процесі дистанційного навчання:

1. недостатня швидкість інтернет - зв'язку та його покриття;
2. низький рівень контакту з групою студентів в режимі реального часу;
3. недостатня кількість викладачів, належним чином підготовлених до онлайн навчання;
4. відсутність сучасної техніки у студентів та викладачів;
5. посилення навантаження на органи зору. Для цього необхідно урізноманітнити види дистанційного навчання.

Дистанційне навчання - сукупність технологій, що забезпечують доставку тим, хто навчається, основного обсягу досліджуваного матеріалу; інтерактивна взаємодія студентів і викладачів в процесі навчання, надання студентам можливості самостійної роботи з освоєння досліджуваного матеріалу, а також у процесі навчання [1]. Дистанційне навчання передбачає заняття з інтерактивними формами роботи, з відео, аудіо та анімацією. Ще однією ґрунтовною ознакою навчання є сучасна система контролю та обліку результативності.

Відокремлений структурний підрозділ «Тернопільський фаховий коледж ТНТУ ім. І. Пулюя» здійснює підготовку фахівців за спеціальністю 073 «Менеджмент». Сьогодні у навчальний процес активно впроваджуються інноваційно-комунікаційні технології, які відповідають вимогам діджиталізації суспільства, успішно поєднуються традиційна форма навчання з технологіями системи управління навчанням «Moodle».

Впровадження дистанційних технологій в освітній процес ВСП «ТФК ТНТУ ім. І. Пулюя» реалізовано з 2014 на платформі ATutor, а з 2018 — платформі Moodle. За відповідний період часу викладачі використовували дистанційні курси для тестування студентів, отримання ними виконаних завдань та розміщення додаткового навчального матеріалу.

У середовищі Moodle студенти отримують:

1) доступ до навчальних матеріалів (тексти лекцій, завдання до практичних/лабораторних та самостійних робіт; презентації, відеоматеріал, додаткові матеріали (книги, довідники, посібники, методичні розробки) та засобів для спілкування і тестування (рис.1);

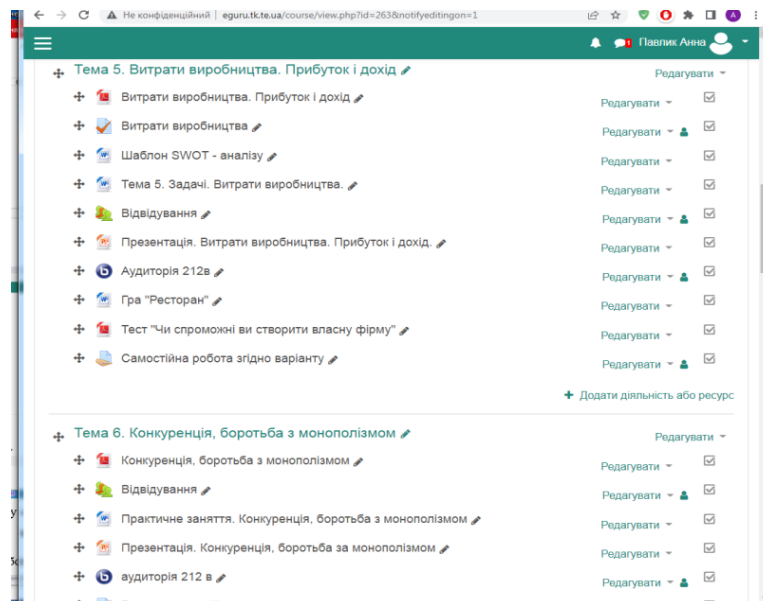

Рис.1. Фрагмент курсу «Мікроекономіка» з ресурсами теоретичного і методичного характеру.

2) засоби для групової роботи: форум, чат, відеоконференція (рис. 2);

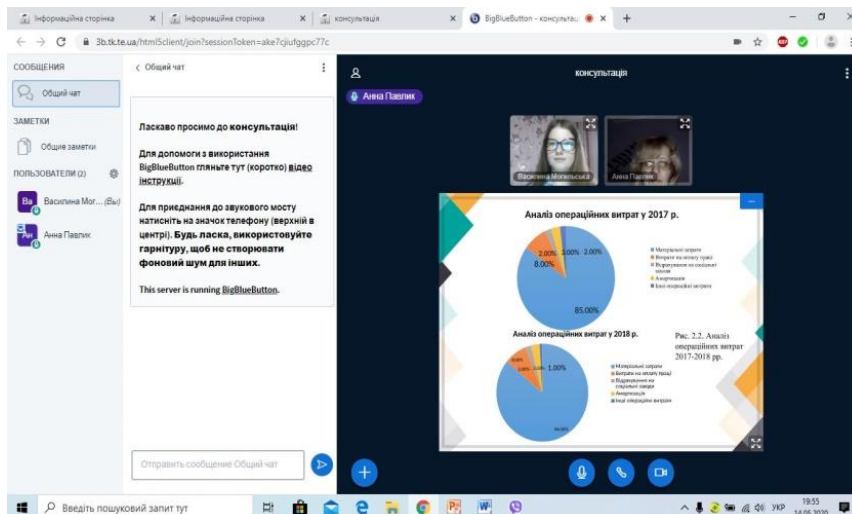

Рис.2. Онлайн захист курсової роботи в системі Moodle.

3) можливість перегляду результатів проходження дистанційного курсу, тесту, спілкування з викладачем через особисті повідомлення, форум, чат;

4) можливість завантаження файлів з виконаними завданнями, використання нагадувань про події у курсі [2].

Впродовж онлайн навчання адміністрація коледжу проводила моніторинг ефективності використання технологій дистанційного навчання шляхом електронного опитування викладацького персоналу за допомогою анкети «Дистанційні технології навчання в освітньому процесі коледжу». Загалом отримані показники засвідчили позитивний результат, близько 46% опитуваних вважають, що обрані технології дозволяють якісно здійснювати дистанційне навчання. Рейтинг найбільш популярних технологій дистанційного навчання: Viber (91,4%), Moodle (82,9%), e-mail (71,4%), Zoom (28,6%), Google Classroom (14,3%), Skype (5,7%) та інші. До основних каналів спілкування з студентами під час карантину слід віднести: Viber (97,1%), мобільний телефон (82,9%), соціальні мережі (88,6%), e-mail (80,0%), Zoom (15,2%), сайт «На урок» (5%) та інші. Найвагомішими перешкодами в ефективному впровадженні дистанційного навчання, на думку опитаних, є проблеми зв'язку через слабкий сигнал інтернету та відсутність технічних засобів навчання.

Дистанційне навчання також забезпечують інші онлайн платформи: сервіси Google, Zoom, Viber, Skype, Big Blue Button та інші електронні ресурси для спілкування та обміну інформацією: електронна пошта, соціальні мережі, онлайн-бібліотеки, файли розсилок. Усі ці засоби часто комбінуються з традиційними друкованими матеріалами.

Дистанційне навчання – віртуальна аудиторія замість навчального кабінету, а Jamboard замість дошки в аудиторії. Віртуальна дошка Jamboard – це мережевий соціальний ресурс, призначений для роботи в команді з нестандартними ідеями в режимі реального часу. Дошка немає обмеження за

розміром вільного місця та кількістю учасників, які можуть одночасно виконувати дії. Інтерактивний сервіс Jamboard:

- має зручний та зрозумілий інтерфейс;
- містить повний набір функцій малювання;
- має необмежені можливості роботи з ескізами, таблицями та діаграмами; на дошку можна завантажити файли з Google Діску;
- є мобільний додаток для платформ Android та iOS, який без проблем запускається на смартфонах та планшетах;
- наявність віртуальної лазерної указки, яку можна включити під час презентації.

Для активізації студентів на заняттях доцільно використовувати віртуальну дошку як майданчик для організації групової роботи під час проведення «мозкового штурму», для організації групової та проєктної роботи, узагальнення й систематизації знань, рефлексії, аналізу та графічної інтерпретації розв'язку економічних задач (рис. 3).

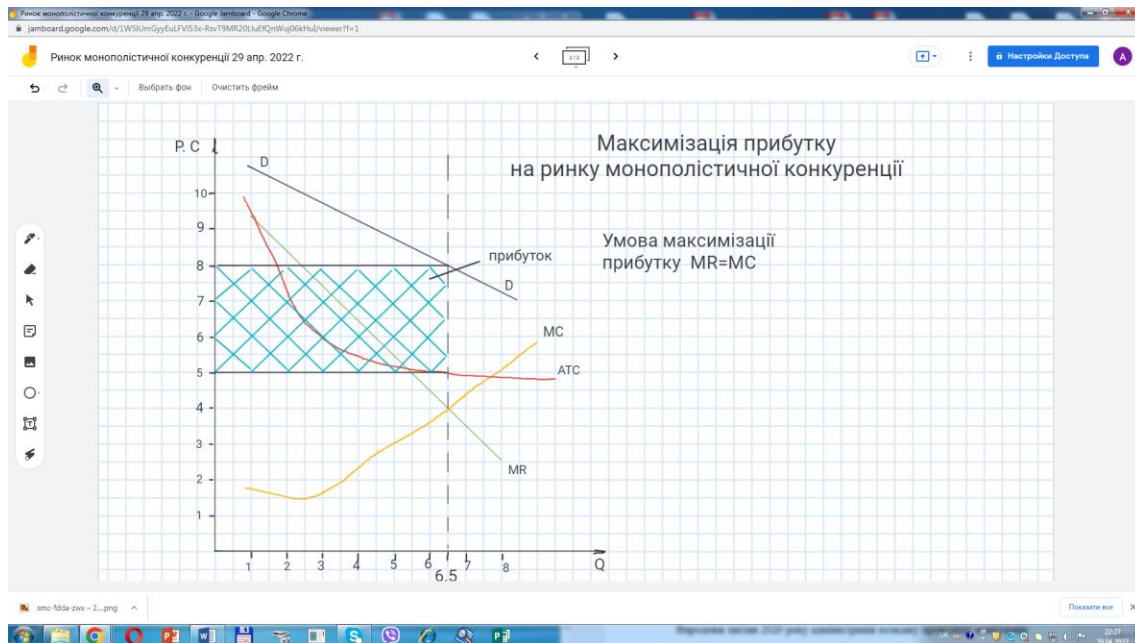

Рис.3. Графічна інтерпретація розв'язку задачі з дисципліни «Мікроекономіка».

Викладачі циклової комісії економічних дисциплін активно сприяють розвитку студентської наукової діяльності. Починаючи з III курсу, студенти-менеджери беруть активну участь у Всеукраїнських та Міжнародних науково-практичних конференціях, Міжнародних студентських наукових форумах, в Українських студентських фестивалях реклами, у Всеукраїнському конкурсі «Молодь опановує маркетинг ім. Ігоря Ткаченка», у Міжнародній студентській олімпіаді в сфері інформаційних технологій «IT-Universe», конкурсі відеомейкерів 2021 серед студентів, тренінгах, флешмобах. Протягом останніх двох років ці заходи проводились у дистанційному форматі. Під керівництвом

викладачів циклової комісії студенти займають призові місця в конкурсах і конференціях.

На даний час студенти беруть участь у 23-му Київському Міжнародному Фестивалі Реклами у категорії POSITIVE CHANGE – #StandWithUkraine. Київський Міжнародний Фестиваль Реклами 2022 є частиною конкурсної програми Ukrainian Creative Awards, яка відбувається у рамках події Ukrainian Creative Stories. Організаторами виступили Всеукраїнська Рекламна Коаліція та Польська Асоціація Маркетингових Комунікацій SAR. В цей непростий час для нашої країни за допомогою відеореклами студенти вирішили розказати усю правду про війну в Україні усім жителям планети, оскільки ролики розміщуються на платформі YouTube. Студенти коледжу не залишились осторонь подій сьогодення, висловлюючи своє прагнення до миру. Кожен з них вирішив зробити свій особистий внесок у боротьбу з ворогом для наближення перемоги: волонтерська діяльність, інформаційні заходи тощо. Сьогодні рекламна комунікація важливіша ніж будь-коли, адже її ефективність це також наша зброя проти ворога.

Дослідження останніх років свідчать, що дистанційне навчання є одним із найбільш оптимальних і безпечних форм організації освітнього процесу в умовах воєнного стану. Усе це потребує підвищення кваліфікації педагогів у цифровому контенті, адже застосування новітніх технологій є ключовим чинником для успішного формування професійної компетентності у студентів. Дистанційна форма навчання не може замінити очну, адже для якісного засвоєння матеріалу потрібно живе спілкування.

Отже, у майбутньому для організації освітнього процесу доцільно поєднувати формати дистанційного та очного навчання.

Література

1. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні [Електронний ресурс] / затверджено Постановою МОН України 20 груд. 2000 р. // Освітній портал. - Режим доступу : <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html>
2. Тріус Юрій Васильович. Система електронного навчання ВНЗ на базі MOODLE : методичний посібник. / І. В. Герасименко, Ю.В. Тріус, В. М. Франчук. – Черкаси, 2012. – 220 с.

WAYS TO IMPROVE QUALITATIVE OF TRAINING OF STUDENTS OF PHYSICAL AND MATHEMATICAL SPECIALTIES

Olena Soia

Candidate of Pedagogical Sciences

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University

soia.om@vspu.edu.ua

Until recently, the main purpose of education was to master the generalized results of scientific knowledge, and the issues of mastering the activity itself, methods and means of its implementation remained outside the educational process. L. Kudryavtsev also expressed the opinion that the content of mathematical education is not only a set of mathematical knowledge and skills. The result of higher education, in his opinion, should be the formation of the ability to “understand the mathematical methods required for work in the profession, even those not studied in higher education, the ability to read scientific literature and continue their mathematical education” [6, p. 43-44].

Pieschl and Sivyer explored secondary students' epistemic thinking. Epistemic thinking refers to laypeople's thoughts and beliefs about the nature of knowledge and knowing. Scholars use the term “epistemic thinking” in reference to the Epistemic Thinking Assessment, and agree with the opinion that epistemic thinking is “meta-level understandings of the nature of knowledge and knowledge” and argue that these “theories-in-action” emerge when people engage in thinking about specific knowledge claims and information sources. The hypothesis that older year groups exhibit higher levels of epistemic thinking than lower year groups has not been confirmed. The hypothesis that older age groups show a better estimate of the source than younger age groups is largely confirmed. Possible explanations and implications for teaching practice were discussed [7].

With the introduction of digital technologies in the educational process, the role of the teacher changes. From the traditional, controlling function, the emphasis in his work is shifted to the function of managing external factors: the formation of attitudes, determining the nature of the information environment, the inclusion of tasks that solve modern information technology in the structure of the lesson (... lecture, practical, independent controlled work, etc.), the choice of methods of work in accordance with the planned objectives [8, p. 116]. A computer with the appropriate settings (training base, software, Internet access, etc.) is used as an interactive learning device.

Gerard, Linn and Berkeley [5] investigated the use of computer-based guidance to support students' revision of their science explanations. The knowledge integration framework, supported by new technologies including natural language processing, guided the design of the Annotator, a tool that models the revision process for students' written explanations. This research investigates the added value of the Annotator compared to automated, adaptive guidance to support students to make

integrated revisions to their science explanations and to strengthen knowledge integration. Thus, modeling revision with the Annotator strengthened the ability of students who started with unintegrated ideas to explain scientific phenomena.

It acquires fundamental significance the development of audio-visual media with contextual teaching learning approach to improve learning motivation and critical thinking skills. Research [4] aims to develop real audio-visual learning tools. The results show that the learning process through the use of audio-visual learning tools based on contextual learning-learning can improve learning motivation and critical thinking skills of students.

The development of methods and tools of informatics and computer technology is important, which is determined by the practical possibilities of mathematical modeling and computer solution of applied and scientific problems. It should be noted that there are a large number of licensed (Maple, MathCad, MATLAB, Mathematica, MS Excel, etc.) and open source programs (Maxima, Geogebra, LibreOffice Calc, Calculator ++, etc.).

Computer modeling, as a method of solving problems of analysis or synthesis of complex systems, is based on the use of computer model problem, which is a conditional image of the object of mathematical modeling, described by interconnected and interdependent computer tables, schemes, charts, graphs, etc. or a single program or a set of programs that allow you to perform sequential calculations with subsequent analytical, tabular or graphical display of the results of the problem. The computer direction of modeling in science is called computational experiment [3, p. 27], based on the study of mathematical (computer) model of the problem using logical-mathematical algorithms on a computer.

Analysis of students' actions and reflexive discussions during the modeling project produced four concepts: voicing mathematics, personalizing mathematics, challenging mathematics, and negotiating mathematics. These concepts are integrated into an overall process for stimulating reflexive discussions and are conceptualized as unboxing mathematics. The overarching concept of unboxing mathematics represents one interpretation of how reflexive discussions may be constituted during modeling activities and identifies classroom mathematical practices specific to the socio-critical modeling context of this study [1].

Thus, the use of computer modeling involves: problem statement; building a mathematical (computer) model; its implementation (design, optimization, management) with the help of computer modeling, analysis and interpretation of the results. Students' skills in the implementation of the tasks are formed during their studies at a higher education institution and are further developed by graduates independently in the process of professional activity.

An important element in improving the quality of training of students of physical and mathematical specialties is the use of virtual laboratories.

However, one of the challenges that students face is that they need to think and act like scientists so as to be sensitively alert to methodological flaws and various sources of error. This study [2] compared the effect of two instructional approaches using a virtual lab to enhance students' scientific literacy. Before students were given

the opportunity to conduct science inquiries with the virtual lab, they were required to critique problematic inquiry cases (the critique group) or watch teachers' demonstrations (the teacher demonstration group) before taking part in the inquiry. This study also found a limitation of the use of virtual labs in helping students transfer what they have learned from the teacher's demonstration to new inquiry contexts. A close relation among scientific literacy post-test scores, critiquing performance, and inquiry performance in the inquiry activity was detected, suggesting that student critiquing prior to inquiry is in alignment with the goal of developing students' inquiry skills and scientific literacy with virtual labs.

Literature

1. Antonnette M. Gibbs, Joo Young Park. Unboxing mathematics: creating a culture of modeling as critic. *Educational Studies in Mathematics*. 110 (2022) 167–192. URL: <https://doi.org/10.1007/s10649-021-10119-z>.
2. Chen-Chung Liu, Cai-Ting Wen, Hsin-Yi Chang, Ming-Hua Chang, Po-Han Lai, Shih-Hsun Fan Chiang, Chih-Wei Yang, Fu-Kwun Hwang. Augmenting the effect of virtual labs with "teacher demonstration" and "student critique" instructional designs to scaffold the development of scientific literacy. *Instructional Science* 50 (2022) 303–333 URL: <https://doi.org/10.1007/s11251-021-09571-4>.
3. Computer modeling of systems and processes. Calculation methods. Part 1: textbook / Kvetny R. N., Bogach I. V., Boyko O. R., Sofina O. Y., Shushura O. M. Vinnytsia, 2012. 193 p. [in Ukrainian]
4. Khairani Sarwinda, Eli Rohaeti, Mirra Fatharani. The development of audio-visual media with contextual teaching learning approach to improve learning motivation and critical thinking skills. *Psychology, Evaluation, and Technology in Educational Research*. 2 (2) (2020) 98-114. URL: <http://petier.org/index.php/PETIER>.
5. Libby Gerard, Marcia C. Linn, U.C. Berkeley. Computer-based guidance to support students' revision of their science explanations. *Computers & Education*. 176 (2022). URL: <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2021.104351>.
6. Soia O. M. Establishing the culture of the independent work of future Mathematics teachers by means of innovative technologies. Manuscript. Vinnytsia, 2016. 290 p. [in Ukrainian]
7. Stephanie Pieschl, Deborah Sivyver. Secondary students' epistemic thinking and year as predictors of critical source evaluation of Internet blogs. *Computers & Education*, 160 (2021). URL: <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2020.104038>.
8. Tyutyun L. A., Soia O. M. On the issue of introduction of modern information technologies in independent work of students during the study of geometry. Mathematics. Information Technology. Education: III International. scientific-practical conf. (Lutsk-Svityaz, June 6-8, 2014): abstracts. Lutsk-Svityaz, 2014. p. 116-118. [in Ukrainian]

З ДОСВІДУ РОБОТИ ЩОДО РОЗВИТКУ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ

Євгенія Кочерга

кандидат педагогічних наук

Комунальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради»

blago-2013@ukr.net

Здоров'язбережувальна компетентність вчителя є однією з професійних компетентностей [2]. Вона є основою як для професійної діяльності вчителя щодо збереження та зміцнення здоров'я учнів, так і для підтримки власного здоров'я. В умовах пандемії COVID-19, а тепер і в умовах воєнного стану в нашій країні, питання про розвиток здоров'язбережувальної компетентності є особливо актуальним. Зокрема, важливо підтримувати психічне здоров'я, підтримувати внутрішні ресурси особистості для подолання складних життєвих обставин.

Метою статті є опис практичного досвіду розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів на курсах підвищення кваліфікації, який може бути основою для роботи з вчителями щодо підтримання їх психічного здоров'я та підвищення внутрішніх ресурсів.

Під ресурсами особистості розуміють життєві опори, які знаходяться в розпорядженні людини, і дозволяють їй задовольняти свої основні потреби: виживання, фізичний комфорт, безпеку, залученість в соціум, повагу з боку соціуму, самореалізацію в соціумі. Для їх розвитку можна використовувати різноманітні творчі вправи. Так, наприклад, з вчителями на курсах підвищення кваліфікації ми виконували арт-вправи «Мінерал – моя цінність», «Лимонний сік», «Бурулька», «Прорости зернятко», «Каракулі», «Люблю і роблю», «Моя тканина», «Чарівна паличка», «Тут і зараз» [1] та інші.

На початку заняття ми пропонували вчителям висловити свої очікування, використовуючи метафоричні асоціативні картки (МАК). У якості МАК можна використовувати або професійні колоди, або різноманітні фотографії. Кожен з учасників заняття отримує картку і називає декілька асоціацій, які виникають до зображення і запиту про очікування від заняття. Таким чином активізується фантазія та уява, підвищується інтерес до вивчення теми. Такі ж картки можна використовувати і наприкінці заняття, проводячи рефлексію вивчення теми. Водночас такі картки допомагають заспокоїтися та краще відчувати себе.

Долі наведено приклади вправ, які ми використовували на заняттях з вчителями.

Вправа «Тут і зараз» використовується для зняття втоми, переключення уваги, покращення настрою. У парах необхідно один одному дати відповіді на запитання: «Назвіть 5 предметів, які ви зараз бачите навколо себе. Назвіть 5

звуків, які ви зараз чуєте. Назвіть 5 відчуттів у вашому тілі, які відчуваєте зараз».

Вправа «Мінерал – моя цінність» дозволяє тим, хто її виконує, краще пізнати себе, свої ресурси, свою цінність та підвищити самооцінку, при цьому звертаючись до властивостей і характеристик різноманітних мінералів. Суть вправи полягала в промальовуванні будь-яких візерунків кольоровими фарбами на кефірі – модифікована техніка ебру. Тут велике значення має сам процес малювання, під час якого відбувається розслаблення, відволікання, концентрація на внутрішніх відчуттях. Після створення візерунку його переносять на папір. Візерунок, що утворився на папері, суттєво відрізняється від того, що був на кефірі. Наступним етапом є пошук аналогу зображення серед мінералів. Для цього нами підготовлено картотеку мінералів. Далі необхідно прочитати інформацію про цей мінерал, його хімічний склад, властивості та використання й на цій основі побудувати асоціації із собою – описати себе, склавши історію «Якби я був (була) цим мінералом, то в чому полягає моя цінність?».

Метою вправи «Прорости зернятко» є визначення необхідних життєвих ресурсів. На листу паперу пропонується поставити крапочку, яка є зернятком, яке хоче прорости. Далі необхідно домалювати як зернятко проростає та описати, які ресурси необхідні йому для проростання. Після малювання та опису учасникам необхідно, використовуючи асоціації та метафори, визначте та записати ті життєві ресурси, які необхідні на даний момент.

Для зняття фізичної та емоційної напруженості ми пропонуємо, наприклад, вправи для розслаблення м'язів обличчя. Завдання вправ: дати можливість усвідомити і запам'ятати відчуття розслаблених м'язів за контрастом з їх напруженням. Кожна вправа складається з двох фаз — початкової (напруження) і наступної (розслаблення). Напруження обраного м'яза чи групи м'язів повинне наростати плавно, «скидання» напруження здійснюється різко. Повільне напруження м'язів має супроводжувати повільний глибокий вдих. Розслаблення синхронне з вільним повним видихом. Вправу не слід виконувати безпосередньо перед сном, оскільки м'язове напруження має збуджуючу дію. Кожна вправа повторюється 2-3 рази. Виконуючи зазначені вправи, треба прагнути до того, щоб м'язи, які не задіюються в даний момент, були розслаблені.

Вправа «Лимонний сік» дуже добре допомагає знімати втому та емоційне напруження. Для її виконання необхідно уявити, що у руці знаходиться лимон і з нього необхідно вичавити сік. Після сильного напруження м'язів, необхідно їх розслабити. Таким чином, тіло отримує досвід того, що після сильного напруження може настати розслаблення, що позитивно впливає як на фізичний стан, так і на психічний. Вправа «Бурулька» має схожу дію на напруження і розслаблення, але для її виконання задіюється усе тіло. Учасникам говорять «Настала зима і бурульки замерзли», учасники напружують усе тіло, потім говорять «Настала весна і бурульки розтанули» – тіло розслабляється. Таким чином через фізичне розслаблення настає заспокоєння та покращення настрою.

Вправи для обличчя:

- «Маска подиву». Заплющити очі. Одночасно з повільним вдихом максимально високо підняти брови, вимовивши про себе: «М'язи чола напружені». Затримати на секунду подих і з видихом опустити брови (пауза 15 секунд).

- «Жмурки» – вправа для очей. З повільним видихом, м'яко опустити повіки. Вдихаючи повітря, поступово нарощувати напруження м'язів очей і, нарешті, замружити їх так, начебто в них потрапило мило, мружитися якнайсильніше. Вимовити про себе: «Повіки напружені». Потім – секундна затримка подиху, вільний видих і розслаблення м'язів повік. Залишаючи повіки опущеними, вимовити про себе: «Повіки розслаблені».

- «Обурення» – вправа для носа. Округлити крила носа і напружити їх, начебто ви дуже сильно чимось обурені, зробити вдих і видих. Вимовити про себе: «Крила носа напружені». Зробити вдих, на видиху розслабити крила носа. Вимовивши про себе: «Крила носа розслаблені».

- «Маска поцілунку». Одночасно з вдихом поступово стискати губи, начебто для поцілунку, довести це зусилля до межі і зафіксувати його повторюючи: «М'язи рота напружені». На секунду затримати подих, з вільним видихом розслабити м'язи. Вимовити: «М'язи рота розслаблені».

- «Маска сміху». Злегка примружити очі, на вдиху поступово посміхнутися настільки широко, наскільки це можливо. На видиху розслабити напружені м'язи обличчя. Повторити вправу кілька разів.

- «Маска невдоволення». З вдихом поступово стискати зуби, щільно зімкнути губи, напружити м'язи підборіддя й опустити кути рота – зробити маску невдоволення, зафіксувати напруження. Вимовити про себе: «Щелепи стиснуті, губи напружені». З видихом розслабити м'язи обличчя – розімкнути зуби. Вимовити про себе: «М'язи обличчя розслаблені».

На заняттях з вчителями нами було використано ряд інших вправ, які дозволяють зняти втому, напругу, покращити настрій та загальний емоційний стан і відповідно сприяють розвитку здоров'язбережувальної компетентності. Подібні вправи можна виконувати і в он-лайн форматі.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у необхідності підбору та використання ширшого кола арт-вправ для підтримки психічного здоров'я вчителів та для підвищення рівня їх здоров'язбережувальної компетентності.

Література

1. Кочерга Є. В. Розвиток здоров'язбережувальної компетентності вчителів хімії в закладах післядипломної освіти : дис. ... канд. пед. наук. Київ, 2021. 321 с. URL: https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2021/03/Kocherha_E_05-04-2021_disertac.pdf

2. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)», затверджений наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23 грудня 2020 р. № 2736. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=22469103-4e36-4d41-b1bf-288338b3c7fa&title=RestrProfesiinikhStandartiv>

ОСВІТА У СУЧАСНОМУ КОЛЕДЖІ У ВОЄННИЙ ЧАС З ЗАСТОСУВАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ І ТЕХНОЛОГІЙ

Оксана Галевич

Тетяна Мандрика

**Фаховий коледж ракетно-космічного машинобудування
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара
*tmandrikakrkm1203304@gmail.com***

Одна із складових успіху в підготовці фахового молодшого бакалавра у Фаховому коледжі ракетно-космічного машинобудування Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара за спеціальністю «Інженерія програмного забезпечення», «Облік і оподаткування» – це тісна співпраця з ІТ-компаніями, Всеукраїнською Спілкою Автоматизаторів Бізнесу [1].

Зараз освітній процес у воєнний час у сучасному коледжі поєднується при спеціалізованому лекційному матеріалі з лабораторними заняттями на базі інформаційних технологій, які адаптують студента до виробництва. Перед сучасним педагогом стоїть безліч завдань. І найперші з них – розвиток психологічної стійкості, професійних здібностей студента, формування особистості, компетентності майбутнього ІТ-фахівця, фахівця з обліку та оподаткування з використанням сучасних комп'ютерних програм. Сьогодні освіта студентів спеціальності «Інженерія програмного забезпечення», «Облік і оподаткування» неможлива без практичних занять з опанування різних інформаційних систем і технологій.

Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment, вимовляється «Мудл») – це модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище, яке називають також системою управління навчанням (LMS), системою управління курсами (CMS), віртуальним навчальним середовищем (VLE) або просто платформою для навчання, яка надає викладачам, студентам та адміністраторам дуже розвинутий набір інструментів для комп'ютеризованого навчання, в тому числі дистанційного. Кожний освітній заклад може впровадити у себе не просто безкоштовну і найбільш досконалу, а ще й абсолютно ліцензійну систему. При цьому освітній заклад може вносити зміни у код відповідності до своїх потреб. Сьогодні в коледжі ця система активно впроваджується.

Під час організації навчання із застосуванням електронних навчальних матеріалів відкривається практично безмежне поле для творчого пошуку викладачів. При дистанційному і самостійному вивченні роль викладача зростає – особливо в якості керівника і консультанта під час нестандартних умов. Одне з основних питань, над яким працюють викладачі-предметники спеціальності «Інженерія програмного забезпечення», «Облік і оподаткування» – роль інформаційних технологій освіти у формуванні професійно-ділових якостей ІТ-фахівця, фахівця з обліку та оподаткування з використанням сучасних комп'ютерних технологій:

- нове в інформаційних технологіях ІТ-освіти та автоматизації бізнесу;
- використання освітніх платформ у самоосвіті студентів;
- проведення комп'ютерного контролю знань;
- забезпечення освітнього процесу дистанційної освіти в умовах воєнного стану;
- інформаційна культура як складова професійної культури ІТ-фахівця та фахівця з обліку та оподаткування з використанням сучасних комп'ютерних програм.

Досвід показує, що інформаційні технології надають викладачеві при дистанційній освіті широкий інструментарій для представлення освітньо-методичних матеріалів дисциплін, проведення теоретичних, лабораторних занять, контрольних заходів як індивідуальної, так і групової організації освітньої діяльності сучасних студентів.

Сучасна молодь формує свій світогляд, беручи участь у різних форумах навіть під час нестандартних умов навчання. Це відкриває можливості розвитку, це засіб опанування сучасних професійних навичок у ХХІ столітті, зокрема напряму ІТ.

Учасники конференції демонструють сучасні можливості освітнього закладу, діляться своїм досвідом впровадження сучасних технологій та сервісів при підготовці фахівців для ІТ галузі та фахівців з бухгалтерського обліку і оподаткування. Участь у форумах – це важливий чинник професійного зростання викладача, студента, що забезпечує розширення творчих можливостей, формування творчої індивідуальності.

14 квітня 2022 року відбулася онлайн II Всеукраїнська науково-практична конференція «Освітня робототехніка». Конференція стала платформою обміну досвідом за напрямом «Робототехніка» освітян, новаторів, студентів, школярів. Серед учасників форуму був і коледж. Активними учасниками форуму були слухачі підготовчого відділення, які цікавляться набуттям знань у галузі робототехніки. Панельні дискусії конференції надали можливість присутнім почути доповіді з м. Київ, м. Івано-Франківськ, м. Чернівці, м. Дніпро.

18-22 квітня 2022 року відбувся ІТ Career Challenge – безкоштовна перепустка в світ ІТ та знайомство з SoftServe, EY, Genesis, Альфа-Банк Україна, Innoware. Серед учасників були і студенти коледжу. Студенти повинні володіти сучасною інформацією, знаннями. Співпраця ІТ-компаній та освітніх закладів – це реалії сьогодення в Україні.

20 квітня 2022 року студенти мали нагоду долучитись до навчального челенджу «Чому важлива математика? Перші кроки в ІТ сферу». Спікер: Юрій Безгачнюк, Керівник центру розвитку талантів (Івано-Франківськ, Ужгород) в SoftServe.

Студенти спеціальності «Облік і оподаткування» мають нагоду узяти участь у Finance Career Challenge та познайомитися з великими компаніями: EY, Альфа-Банк Україна, UGEN. З 10 до 14 травня 2022 року студентів

очікують – воркшопи, на яких вони мають нагоду познайомитися зі світом фінансів та виконати практичні кейси з представниками компаній.

Сьогодні студенти коледжу мають змогу он-лайн в умовах воєнного стану дізнатися про стажування в ІТ-компаніях, правилах поведінки на співбесідах, сучасних вимогах роботодавців.

Відвідуючи такі заходи, студенти отримують інформацію щодо шляхів професійного зростання та кар'єрних можливостей, шанс побудувати успішну кар'єру, обмін досвідом серед учасників заходу. Беручи участь у заходах профорієнтаційного напрямку ІТ, бухгалтерського обліку і оподаткування студентська молодь розширює кругозір, перспективи самореалізації, аналізує свої soft skills.

Такі зустрічі розширюють спектр опанування майбутньої спеціальності, мотивують студентів усіх курсів спеціальності «Інженерія програмного забезпечення», «Облік і оподаткування» до активного навчання за обраним фахом.

Освітній ресурс IT-Universe дає можливість студентам активно брати участь онлайн у розв'язанні олімпіадних завдань, тобто максимально перевірити набуті знання та отримати навички роботи з інформаційними системами.

Студенти спеціальності «Інженерія програмного забезпечення» мають змогу брати участь у конкурсі «Управління ІТ-проектами». Попередньо студентів дається тренувальне тестування. У разі набрання 80% правильних відповідей тренувального тесту учасник допускається до участі до першого туру конкурсу, який проходить у режимі онлайн. З березня 2022 року тридцять три учасники, студенти четвертого курсу, які змагалися між собою та з студентами університетів та коледжів України за право бути переможцями [3].

Студенти спеціальності «Облік і оподаткування» мають змогу брати участь у конкурсі «Управління підприємством в ERP-системі». Сучасний випускник, який здобув освіту в області фінансово-економічних дисциплін повинен мати навички використання ERP-систем. Конкурс орієнтований на учасників, які бажають удосконалювати свої знання і навички в області управлінського обліку.

IT-Universe – освітня платформа, яка дає можливість студенту творчо розвиватися, правильно розподіляти час при виконанні тестових завдань, адаптуватися до дистанційного навчання в умовах воєнного стану [3].

Студентська молодь завжди має змогу перевірити свої здібності командної роботи, беручи участь в форумах.

Он-лайн зустрічі студентів з HR – менеджерами ІТ-компаній стали традиційними, студентська молодь чекає не тільки інформацію щодо життя компанії, а й порад для майбутнього працевлаштування за ІТ-напрямом.

ІТ-компанія Apriorit University запросила студентів **на стажування Advanced C++ and low-level software development зі стипендією та подальшим працевлаштуванням**. Компанія Apriorit займається розробкою програмного забезпечення (Software Research and Development). У ній працює

більше 300 професіоналів. На прикладах з реальної практики було надано поради студентам, як стати успішним ІТ- фахівцем. Це:

- важливість знань англійської мови;
- набуття навичок ефективної комунікації;
- уміння аналізувати вимоги, розробляти проєктні рішення [2].

ІТ-компанія SoftServe – одна з провідних ІТ-компаній України, що працює у сфері розроблення програмного забезпечення та надання консультаційних послуг бізнесу на різних континентах [4].

Студентам спеціальності «Інженерія програмного забезпечення» четвертого курсу було запропоновано за їх бажанням проходити переддипломну практику на базі SoftServe IT Academy, яка розпочалася 20 квітня 2022 року.

Навчання ментора, виконання поставлених завдань, набуття навичок командної роботи, hard skills – ось над чим працює творча молодь коледжу на переддипломній практиці. Студенти мають додаткову мотивацію щодо набуття професійних компетентностей та можливість усвідомлення їх прикладного характеру в майбутній професійній діяльності.

Безсумнівно, отриманий досвід дає можливість студентам четвертого курсу безпосередньо вести підготовку та брати участь у стажуванні SoftServe IT Academy для подальшого працевлаштування [4].

Сьогодні викладачі коледжу знайомляться з європейською моделлю освіти TeLSAC, яку планується в подальшому використовувати при дистанційній освіті [5].

Досвід показує, що комплекс інформаційних систем і технологій дає змогу ефективно використовувати можливості фахового коледжу, створює сприятливе освітнє середовище для здобуття студентами повноцінної сучасної освіти та власної самореалізації з подальшим навчанням у закладах вищої освіти, забезпечує можливість педагогічним працівникам якнайкраще проявити свої здібності та таланти, продовжувати рух у найскладніші часи.

Література

1 «Спілка Автоматизаторів Бізнесу»: веб-сайт. URL: <http://unionba.com.ua/about-union> (дата звернення: 15.01.2022).

2 Apriorit : веб-сайт. URL: <https://www.apriorit.com/about-us/company> (дата звернення: 23.04.2022).

3 «IT-Universe»: веб-сайт. URL: <https://it-universe.org/ua/blog/news/index.php> (дата звернення: 23.04.2022).

4 SoftServe: веб-сайт. URL: <https://career.softserveinc.com/uk-ua/technology/course/> (дата звернення: 23.04.2022).

5 TeLSAC Model: веб-сайт. URL: <https://faustopresutti.eu/telsac/> (дата звернення: 29.04.2022).

ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО ТА ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Ірина Бабійчук

студентка бакалаврату

факультету математики, фізики і комп'ютерних наук

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського

albedaloraine@gmail.com

Олена Косовець

кандидат педагогічних наук

старший викладач кафедри математики та інформатики

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського

kosovets.op@vspu.edu.ua

Цифрова трансформація української освіти має на меті підвищення її якості, досягнення нових освітніх результатів, що відповідали б вимогам сучасного цифрового суспільства. Розвиток цифрової освіти ініціює появу нових освітніх практик, що в свою чергу сприяє трансформації освітньої системи в цілому

Як слушно зауважує А. Заїка, «...цифрові технології, в умовах сучасних освітніх реалій, спрямовані на опанування новими засобами пошуку, застосування та перероблювання навчальної або наукової інформації, а саме: засобами комп'ютерної техніки, інтернету, аудіо та відеотехніки. Цифрові технології сприяють формуванню особливого цифрового середовища в закладі освіти, інтенсифікують комунікативні зв'язки суб'єктів навчального процесу, доповнюють безпосереднє спілкування через сучасні засоби...» [2].

Проблеми впровадження цифрових технологій, у тому числі й хмарних технологій, в освітній процес висвітлено в роботах В. Бикова, Я. Булахова, О. Бондаренко, Р. Гуревича, А. Гуржія, М. Кадемії, К. Дешан-Поттер, Л. Кларк, Е. Дейл, С. Даймонд, Л. Бентс, Е. Рамос та ін. Досліджуючи праці означених науковців, можемо стверджувати, з-поміж цифрових освітніх технологій особливої уваги заслуговують хмарні технології, що стали особливо популярними у зв'язку із переходом освітнього процесу в «онлайн-режим».

Проаналізувавши матеріали Всеукраїнського науково-методичного Інтернет-семінару, проведеного Інститутом інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, присвяченого тенденціям розвитку хмарних технологій, розробці віртуальних навчальних середовищ, програмним забезпеченням хмарного середовища, безпеки хмарних технологій, соціальними мережами, засобами Веб 2.0, хмарними технологіями мобільного навчання, зауважимо, що серед напрямів застосування ІКТ хмарні технології є одними з

найбільш привабливих для освітян [1]. Причиною цього є те, що одержати доступ до «хмари» можна не лише з ПК, але й з будь-якого пристрою, підключеного до мережі Інтернет. А для роботи програмного забезпечення «хмари» використовуються потужності віддаленого серверу без їх установки, доступ до хмари можуть мати одночасно тисячі людей, що мають права доступу.

На основі аналізу зарубіжного досвіду, впровадження цифрових технологій в освітній процес, а також опираючись на результати наукових пошуків В. Бикова, Ю. Носенко, Ж. Матюх, Дж. Хартлі [3, 4, 5] та ін., виділимо та проаналізуємо педагогічні особливості використання цифрових технологій в умовах дистанційного та змішаного навчання:

1. *Спрямованість на задоволення індивідуальних потреб, розкриття здібностей кожного вихованця, його повноцінне включення в освітнє середовище.* Дана особливість, на нашу думку, може бути реалізована в результаті використання хмарних технологій за рахунок створення інтерактивних онлайн-ресурсів навчального призначення, котрі б дозволили учням та студентам: обирати індивідуальний темп, час навчання, самостійно, або спільно з вчителями та одногрупниками корегувати свою зайнятість; за потреби, навчатися за окремим графіком, та у зручному для себе просторі.

2. *Орієнтація на забезпечення надійного та якісного доступу до широкого спектру освітніх ресурсів всім без винятку учасникам освітнього процесу.* Хмарні технології в цьому контексті позиціонуємо як засіб, що забезпечує швидкий та надійний доступ до інформаційного освітнього середовища навчального закладу та навчальних ресурсів з будь-якого місця та у зручний час.

3. *Необхідність розробки і впровадження гнучкої системи навчальних планів для дистанційного та змішаного навчання.*

4. *Вибір цифрових технологій з орієнтацією на максимальне залучення уваги здобувача освіти в умовах дистанційного навчання.* Тут акцентуємо увагу на тому, що сучасні хмарні технології дозволяють розробляти дидактичні матеріали до занять, так, щоб подача навчального матеріалу була максимально ефективною, залучала всі сенсорні системи здобувача освіти, зацікавлювала його та налаштовувала до інтерактивної взаємодії. Для прикладу, ми вважаємо, що в умовах дистанційного навчання, необхідним акцентування уваги вчителя на візуалізації навчального матеріалу, подачі його у вигляді інтерактивних візуальних об'єктів, схем, карт знань, хмар слів, інтерактивних презентацій, онлайн-плакатів, тощо. За таких умов, звертаємося до хмарних технологій візуалізації навчального контенту, таких, як MindMeister, FreeMind, WordArt, Glogster, Prezi, тощо.

5. *Забезпечення систематизації навчальних ресурсів в межах одного інформаційного освітнього середовища.* На основі аналізу зарубіжного досвіду, актуальним вважаємо використання платформи для систематизації освітніх ресурсів в єдине освітнє середовище. Як показує закордонна практика, створення таких освітніх середовищ сприяє більшій організованості здобувачів освіти, допомагає дітям в умовах дистанційного та змішаного навчання швидше орієнтуватися та пристосовуватися до ритму освітнього процесу. Прикладом організації такого середовища може, на нашу думку, слугувати особистий сайт

вчителя, де буде зібрано та систематизовано всі навчальні матеріали, а також передбачено наявність методів, форм, та засобів контролю успішності.

6. *Орієнтація на двосторонню взаємодію суб'єктів освітнього процесу в межах системи «вчитель-учень», «викладач-студент».* Зауважимо, що використання цифрових технологій в освітньому процесі в умовах дистанційного та змішаного навчання одночасно має на меті налагодження двосторонньої співпраці учасників освітнього процесу в цифровому освітньому просторі. Як показує педагогічний досвід, використання хмарних технологій, в контексті окресленої проблеми є дуже вдалим рішенням. На сьогодні на ринку хмарних технологій представлена ціла низка сервісів, що можуть допомогти налагодити спілкування та співпрацю учнів та вчителя, а також учнів між собою. До таких технологій можемо віднести форуми, чати, форми-опитувальники, системи організації відео-конференцій (Zoom Duo, Google Meet, Viber) тощо.

7. *Організації проектної діяльності здобувачів освіти засобами сучасних мережових технологій.* Ефективними в цьому випадку вважаємо цифрові технології організації колективної роботи студентів (учнів). Тут можна розглянути інтерактивні онлайн-дошки (Padlet, Glogster, Conceptboard), а також технологію освітнього Веб-квесту. Як показала практика використання означених технологій під час проведення занять з інформатики, в умовах дистанційного навчання, значно підвищує успішність здобувачів освіти та дозволяє підвищити інтерес останніх до навчання в умовах сучасних освітніх реалій.

Отже, властивості нових технологій дозволяють здобувачам освіти брати активну участь у навчальному процесі попри обмеження в можливості відвідування занять в стінах закладу освіти.

Література

1. Биков В. Ю., Жалдак М. І. Хмарні технології в освіті: матеріали Всеукраїнського науково-методичного Інтернет-семінару. ІТЗН НАПН України. 2018. URL : <https://www.twirpx.com/file/1909983> .
2. Заїка А. Використання цифрових технологій у професійній підготовці. *Всеукраїнська науково-практична Інтернет-конференція «Інноваційні моделі розвитку науково-методичної компетентності педагогів професійної школи у системі безперервної освіти».* 2019. URL : https://www.researchgate.net/publication/338197277_VIKORISTANNA_CIFROVIH_TEHNOLOGIJ_U_PROFESIJNIJ_PIDGOTOVCI.
3. Носенко Ю., Матюх Ж. Зарубіжний досвід використання хмарних технологій в інклюзивній освіті. *Збірник наукових праць Уманського національного педагогічного університету.* 2017. С. 275-286.
4. The new Education Network for Northern Ireland's Schools URL: <http://www.c2kni.org.uk/news/nENniLeader.html>
5. Curriculum for Excellence. *Smarter Scotland.* 2017. URL: <https://education.gov.scot/Documents/All-experiencesoutcomes18.pdf>.

ТВОРЧА КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ТА ВАРІАТИВНІСТЬ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН СПЕЦІАЛЬНОСТІ 022-ДИЗАЙН В РЕАЛІЯХ ВОЄННОГО СТАНУ

Віолетта Радомська

кандидат мистецтвознавства

**кафедра дизайну та основ архітектури Інституту архітектури та дизайну
Національний університет «Львівська політехніка»**

violetta.r.radomska@lpnu.ua

Ідейно-філософські витoki мистецької та дизайн-освіти України в епоху постмодерністичних підходів тісно пов'язані із банком основоположних ідей та принципів її поступу в часовому континуумі. Напрацьовані віками соціально-культурні цінності, актуальні для різних історичних періодів повстають і перед сучасними викликами і, відповідно перед мистецькоосвітньою сферою [6]. Педагогічно-професорський склад кафедр та факультетів, інституцій, які працюють за освітньо-професійними програмами для спеціальності 022–Дизайн, завжди координовані на основній меті – виявленню та аналізі ідейно-філософських світових витоків мистецької та дизайн-освіти у контексті нових соціокультурних викликів інтегрування в систему освітнього розвитку та досвіду країн ЄС, оскільки інтегральний курс України до цього безпосередньо зобов'язує. Для таких творчих напрямків важливим сегментом є варіативність та гнучкість у визначенні філософсько-естетичного рівня світоглядно-культурних цінностей, що сприятиме формуванню глибинного вироблення орієнтирів щодо впровадження та проектування нових креативних ідей розвитку в мистецтві, освіті, еко-дизайні, урбаністиці та сталому розвитку держави. Для поглибленої структуризації педагогічно-викладацької сфери, зокрема університетів передбачених для отримання першого і другого рівнів вищої освіти, важливо імплементувати конкретні програми ЄС, які на відміну від вітчизняного ідеологічномінливого державотворення, не зазнавали діаметрально протилежних концепцій у принципах та завданнях навчальних інституцій, а зуміли сформуванню достатньо сталий генеративний генезис фундаментального освітницького процесу з достатньо динамічним інтегруванням у сучасні форми та виклики модерного життя.

Якщо в у напрямку педагогіки, психології та технічних наук інтеграція України до європейського простору через призму європейських освітніх моделей відзначена певною динамікою, то чутливі сфери локальних шкіл в дизайнерсько-мистецькій освіті дещо маргінально повільно інтегруються у цей процес. Хоча відомі вже конструктивні напрацювання участі професорсько-викладацького складу та студентів творчих спеціальностей в освітні програми країн ЄС, отримання подвійних дипломів, стипендій та стажувань тощо.

Освітній процес в українській вищій освіті у час російсько-української війни 2022 року динамічно та кардинально змінився. Десятки інституцій Європи надали свої навчальні платформи для вимушено переміщених студентів та школярів, педагогічно-професорського складу, що дозволило прискорити ці кореляції у

вітчизняній освіті. Потужна армія творчо сформованих дизайнерів та ретрансляторів української ідентичності відкрило нові виклики у сприйнятті ідейно-філософських витоків української дизайнерської освіти, що позитивно посприяло звернути увагу європейських держав на вітчизняні досягнення у сфері культурологічних і цивілізаційних ідентифікаторів українських шкіл. Про циклічність і актуальність означених мистецьких ідей, закорінених в архаїці українського протодизайну, свідчать сучасні приклади вивчення дизайнерами традиційного, екологічно чистого творення рукотворних речей (графічний, предметно-просторовий дизайн). Знаковою подією у цьому контексті є визначення та внесення косівської кераміки у 2019 році до скарбниці Світової спадщини ЮНЕСКО. В багатьох розвинених державах світу люди вкотре повстали проти масового виробництва речей, проти естетики стандарту. Тай світові економічні форуми, зокрема у швейцарському Давосі, поступово перетворюються на форуми з екології. Людство знову прагне предметів «з душею» ремесла, речей, в яких закладена архаїка істини. Така специфіка та скерованість освітньо-дизайнерських освітніх програм стає предметом зацікавлення.

У цьому контексті інтегрування українських вузів до численних програм, зокрема таких як Tel SAC, створює перспективу розуміння побудови потрібних векторів наукового процесу в якому студент та заклад перебуває в одному полі дій та розуміння, які поставлені перед формуванням сучасного фахівця, який може застосувати здобуті знання не обмежуючи географічні та ідейно-психологічні кордони. Достатньо показовим є досвід наукової платформи SCA (Student Certification Assessment), Італія [2]. Університет SCA призначений для всіх студентів, які бажають визнання своєї підготовки та набутих під час магістерської освіти знань, для вищого навчального закладу. Існує певний цикл сертифікату студентів I.S.P.E.F., так звана модель – Tel SAC Model. Засновник ECE (European Centre of Education), Ph-D психологічних наук, міжнародний експерт гуманітарних наук Фаусто Презутті (Fausto Presutti) запропонував унікальну модель навчання за наступною формулою: $H=V+VP+PC+PD$: H – навчання або стажування, V – вивчення, VP – веб-пошук, PC – професійні стажування, практика, PD – портфоліо діяльності і належні документи [2, 3, 4]. Для діяльності цієї платформи залучено досвід та безперервна співпраця з кафедрами педагогіки і дидактики університету «La Sapienza» (Рим), професорський склад з кафедри загальної педагогіки Університету Перуджії та факультету гуманітарних наук Монтеррейського університету. Ця HUMANITAS ACADEMIA NOVA. HAN on Cominium Benessere (Alvito, Italy) Next Ceneration EU-Italy зосереджені на трьох потужних програмах: екотуризм, новий гуманізм, природа і довкілля. Для конструктивного функціонування цих програм і інституція генерує потужну базу веб-сайтів та вихідних матеріалів:

- КНИГИ – професійні посібники, наукові університетські роботи, довідники, дослідження передового досвіду у визначених напрямках, які реалізовані в Італії, Європі, Латинській Америці;

- НАВЧАННЯ – моделі стажування та навчання, протестовані та практиковані в Італії, Європі і Латинській Америці в ділянках: гуманітарних наук, психології, педагогічних наук, дидактики, управління людськими та професійними ресурсами. Ці моделі відповідають директивам Європейського

Союзу і затверджені нинішнім Erasmus+, Horizon Europe і «Next Generation EU».

- СЕРТИФІКАЦІЯ – міжнародні стандарти по сертифікації та акредитації. Цей напрямок провадить якісну «селекцію» професійної досконалості менеджерів, службовців, вчителів. Програми навчальних стажувань скеровані на: магістерську програму, курси підвищення кваліфікації для закладів професіоналів дошкільних установ, шкіл, університетів.

Українські викладачі вишів активно інтегруються в освітні процеси за посередництвом міжнародних стажувань, зокрема які ініціює «CENTER for Ukrainian und European Scientific Cooperation» [1]. До прикладу, на базі університету ISMA (Riga, Latvia) 13-ом викладачам вищих вузів України, була надана можливість пройти конструктивне науково-педагогічне стажування на тему «Досвід викладання дисциплін у галузі культури та мистецтва в Україні та країнах ЄС: традиції та нові підходи» (червень-липень 2021 р.). В рамках цього стажування було окреслено сучасний погляд на проблему підвищення якості освіти в галузі культурології і мистецтва в Україні та Польщі, використання дистанційних технологій в умовах модернізації систем освіти України до світової системи навчання, психологічна підготовка до публічного виступу, піднято проблематику та питання формування пріоритетних культурних компетентностей в новій українській освіті на основі впроваджень досвіду ЄС, виокремлення значення індивідуальної консультативної роботи зі студентами творчих спеціальностей, участь у семінарі-тренінгу та роботою над науково-педагогічними доповідями. Отримуючи нові досвіди, викладач має можливість підсилити власну методологію, яка базована на системному підході, що синтезує методологічні принципи суміжних наук: мистецтвознавства, філософії, естетики, педагогіки з універсальними для цих наук методами історичного, типологічного та порівняльного аналізу.

Однак такий потужний інституційний досвід країн ЄС у зламному періоді розпочатих активних воєнних дій в Україні (24.02.2022р.) поставив чимало викликів та нових підходів для функціонування мистецько-дизайнерської освіти. Реальність продемонструвала, що саме варіативність творчих дисциплін для здобувачів першого та другого рівнів вищої освіти спеціальності 022–Дизайн, дозволяє організувати конструктивний навчальний процес в умовах воєнного часу. Для прикладу розглянуто варіативні межі для виконання завдань з дисципліни «Спеціалізований рисунок, Ч.8», «Спеціалізований живопис, Ч.8» для 4-го курсу першого рівня здобувачів вищої освіти за спеціальністю 022–Дизайн на кафедрі дизайну та основ архітектури ІАРД НУ «Львівська політехніка». В основі завдань покладено творче осмислення відомих творів, етнокультур та історичної спадщини, досвід трансформації та інтерпретації у створенні авторських композицій для готових дизайн-виробів (ужитково-прикладний графічний дизайн, настінні панно та вітражні композиції тощо). Попри відновлення навчання, яке базоване на досвіді онлайнплатформ, напрацьованого у попередніх викликах під час пандемії COVID 19, з'явилися суттєві зміни та пріоритети філософсько-естетичних витоків та принципів в реальному часовому континуумі. Такий досвід і в світовому контексті врахований не був. Тому саме концептуальна складова у поєднанні з варіативним вирішенням проблем індивідуального завдання дозволила

отримати новий досвід, який можна застосувати і в майбутньому. Наприклад, в основі завдання з дисципліни «Рисунок» поставлено тему «Гіпербола. Метафора», в яких студент, зазвичай обирає тематику вічних цінностей, екологічних проблем, а в реаліях московсько-української війни значна частка студентів скерувала свої інтелектуально-емоційні пошуки саме на рефлексіях символічно-абстрактних змістів кожного етапу чи події реальної війни, яка емоційно їх зачепила. Так, стандартний підхід, який роками методично був зафіксований у навчальних програмах ОПП та методичних рекомендаціях наддинамічно змінився. Звичайні філософсько-змістові інтенції, які покладені в основі змісту чотирьох поточних практичних завдань з дисципліни «Живопис, Ч.8», «Рисунок. Ч.8», студенти втілили у ряді тематичних графічно-живописних плакатів із власними темами та гаслами «Відбудуємо, бо ми творчі», «Геть руки від України», «Переможемо, бо ми козацького роду» тощо (рис.1).

Рис. 1. Серія плакатів, 2022 р., студ. гр.ДЗ-42 каф. ДОА: Л. Данелян (1,2), А. Літвінова (3,4,5,6), викл. В.Р.Радомська

У напрямку предметно-просторового дизайну набули пріоритетності не локації кафе, ресторанів та салонів краси, а розробки інтер'єрів громадських прихистків для тимчасово переселених осіб, архітектурно-проектні розробки індивідуального і багатоквартирного житла із ергономічнодоцільними сховищами, бомбосховищами-трансформерами; в предметному дизайні та обладнанні – вигідні меблі-трансформери та різноманітне обладнання для фронту, в зонах активних бойових дій, пунктів волонтерства та шпиталів; дизайнери одягу, взуття – вироби для воєнного сектору. Значна частина дизайну заакцентувала роботу на

мілітаризованій концепції, а дизайн-проекти для функціональних потреб в умовах воєнних реалій.

Спостерігаючи та проводячи перманентний моніторинг численних мистецьких резиденцій та локації для допомоги української креативної індустрії, які сформовані в країнах Європейського Союзу, стало очевидним, що стали алгоритми, які потужно функціонували дотепер у сфері гуманітарно-творчих інституцій, зокрема у напрямку педагогіки, виявились дещо не готові до таких викликів. Такі соціально-культурні зміни безпосередньо впливають на нові виклики та якісну динаміку змін. І такий несподіваний ракурс спровокував до певного «перейняття» досвіду від українських сподвижників творчого процесу, оскільки ніякі теоретичні напрацювання не можуть відобразити внутрішній емоційно-психологічний контент, який визріває у творця за таких реальних екстремальних умов війни.

Підсумовуючи, відзначено, що колосальний досвід європейських та світових інституцій, які консолідують певні стандарти для безперешкодного функціонування наукового потенціалу та організації навчального процесу за визначеними стандартами, що дозволяє інтегрувати майбутніх спеціалістів поза геополітичними особливостями, все ж вимагають певних варіативних підходів. Важливий консолідуючий момент формувати стандартизацію та алгоритм формування дизайн-освіти, оскільки спільні та зрозумілі функції креативних індустрій спричиняє до інтегральних процесів української мистецькоосвітньої сфери в контекст європейських освітніх моделей, зокрема і таких як Tel SAC та PERFORMER.

Література

1. Scientific and pedagogical internship « Experience of teaching disciplines in the field of culture and art in Ukraine and EU countries: traditions and new approaches»: Internship proceedings. Riga, Latvia: Baltija Publishing. 2021. 64 p.
2. Educatia Plus/Arad University [Електронний ресурс]. URL: <https://faustopresutti.eu/professional-expertise> (дата звернення: 26.04.2022). Назва з екрану.
3. Professional Expertise (SCA University) [Електронний ресурс]. URL: <http://performer.ispef.biz/english/results.htm> (дата звернення: 24.04.2022). Назва з екрану.
4. Tel SAC and PERFORMER [Електронний ресурс]. URL: <https://faustopresutti.eu/> (дата звернення: 26.04.2022). Назва з екрану.
5. Tel SAC [Електронний ресурс]. URL: <http://www.ispef.it/nuovo2/corsi-master-ispef.htm> (дата звернення: 24.04.2022). Назва з екрану.
6. Шмагало Р.Т. Ідейно-філософські витoki митсецької та дизайн-освіти в епоху модерну та постмодерну / Р.Т. Шмагало// Актуальні проблеми сучасного дизайну. 2019. Вип. 2. С.103 - 106

ОСВІТНІ ОНЛАЙН РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ ВЕБТЕХНОЛОГІЙ УЧНІВ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ

Дарія Орлюк

студентка магістратури

факультету математики, фізики і комп'ютерних наук

Вінницького державного педагогічного університету

імені Михайла Коцюбинського

dariya.orluk15@gmail.com

Олена Косовець

кандидат педагогічних наук

старший викладач кафедри математики та інформатики

Вінницького державного педагогічного університету

імені Михайла Коцюбинського

kosovets.op@vspu.edu.ua

Використання освітніх вебресурсів дозволяє значно підвищити ефективність навчального процесу, активізувати навчальну та самостійну діяльність учнів, а також організувати дистанційне навчання без використання спеціалізованих систем, таких як Google Classroom та Moodle.

Допомогти учням у вивченні вебтехнологій можуть різноманітні онлайн-сервіси, які призначені для підтримки навчального процесу за допомогою інтерактивних вправ, ігор та онлайн-курсів, які легко інтегруються в освітні вебресурси вчителя інформатики. Більшість таких освітніх засобів знаходяться у відкритому доступі.

Навчання вебтехнологій розпочинається зі створення сторінок та сайтів за допомогою автоматизованих конструкторів сайтів таких як Google Sites, Wix, Weebly, Strikingly. Для вчителів інформатики та учнів 8 класу рекомендуємо:

1. Переглянути відео уроків від О. Пасічник про конструктори сайтів «Створення сайту на Weebly.com» і «Онлайн-конструктор сайтів Strikingly». Цей ресурс буде корисним як для учнів так і для вчителів, які хочуть швидко та якісно створити власний освітній вебресурс [6]:

– створення власного блогу, на якому учень може швидко створювати публікації, отримувати коментарі від друзів, спілкуватися з однокласниками;

– створення сайту засобами Google Sites. Google Sites спрощений безкоштовний хостинг, який ідеально підходить для створення освітнього веб-сайту та спілкування учнів. Дозволяє за допомогою вебтехнології зробити інформацію доступною для одногрупників та інших читачів, яким потрібно швидко її отримати. Адміністратор сайту може запросити інших користувачів співпрацювати на сайті, контролювати доступ до матеріалів. У Google Sites є унікальні можливості використання майже всіх продуктів Google, а саме Google Календар, Google Диск, Карти, YouTube, Google Фото, Google Форми та ін. [1].

Для учнів 10-11 класу рекомендуємо вчителям інформатики запропонувати наступні онлайн-курси для вивчення мови розмітки, каскадної таблиці стилів та основ вебпрограмування, як допомога для опанування вибіркового модуля «Веб-технології».

1. Онлайн-курс від української освітньої платформи Prometheus «Основи Web UI розробки 2020» [3].

Розробниками курсу є викладачі Львівської школи технологій «Lviv IT School». Цей курс допоможе навчитися базово кодувати та розібратися у основах вебпрограмування. Тривалість курсу 5 тижнів.

В процесі навчання на онлайн-курсі «Основи Web UI розробки 2020» учні доповнюють свої базові знання про те як працює інтернет та браузері; про теги HTML та властивості CSS, навчаються їх поєднувати та працювати з ними; основи програмування мовою Javascript та як писати прості застосунки за її допомогою; в чому різниця між client-side та server-side розробкою; про історію та найновіші тренди у веброзробці; про специфіку роботи front-end розробника; про середовища розробки.

2. Онлайн-курс з основ вебпрограмування від української освітньої платформи Prometheus «Вебпрограмування з Python та JavaScript CS50» [2].

Курс «Вебпрограмування з Python та JavaScript CS50» – це продовження легендарного курсу «CS50: Основи програмування» від Гарвардського університету, який вважається найкращим курсом для опанування комп'ютерної майстерності у світі та доступний на платформі Prometheus в перекладі українською [5]. Курс розрахований як для новачків, так і на тих учнів, які вже мають невеликий стартовий досвід у програмуванні. Тривалість курсу 9 тижнів.

У програмі курсу передбачено вивчення мови розмітки HTML, каскадної таблиці стилів CSS, розподіленої системи керування версіями файлів та спільної роботи Git, мови програмування Python, Django, JavaScript, бази даних SQL, моделі та міграція, розробка користувацького інтерфейсу, здійснення тестування та безпека сайту.

Українська версія курсу відповідає оригінальній версії 2020 року курсу «CS50's Web Programming with Python and JavaScript» під ліцензією Creative Commons на сайті edX. Авторство курсу належить професору Девіду Малану, викладачу Юджину Брайану та Гарвардському університету.

Відеокурс «Основи веб-дизайну і веб-розробки». Відеокурс є вступом для тих учнів, які лише починають вивчати створення вебсайтів мовою розмітки та каскадною таблицею стилів [4].

3. Англomовний сервіс Codecademy орієнтований на навчання онлайн абсолютно безкоштовно. Замість того щоб зосередитися на відеоуроках, розробники освітньої платформи зробили акцент на інтерактивних прикладах, які дозволяють одразу відпрацювати навички роботи з кодом html-верстки.

Кожен із прикладів демонструє можливості конкретної мови веброзробки – HTML, CSS або PHP. І за допомогою таких прикладів учень можете добре

засвоїти саму структуру мови розмітки HTML. При проходженні уроків код обробляється одразу в браузері і супроводжується хорошими поясненнями [7].

Запропоновані нами освітні онлайн-курси з веброзробки та вебпрограмування суттєво доповнюють уроки з вебтехнологій для учнів базової та профільної школи. Відкриті дистанційні онлайн-курси містять різноманітний навчальний контент, який подається у різній формі. На додаток до традиційних матеріалів навчального курсу, такі як відео, читання, і домашніх завдань, освітні системи надають можливість використання інтерактивного форуму користувачів, які допомагають створити спільноту учнів, студентів і вчителів.

Ігрові технології у навчанні вебверстки

На сьогодні в онлайн середовищах існує безліч інтерактивних вебсайтів, за допомогою яких через онлайн-ігри можна навчити учнів програмувати та розуміти саме написання коду.

Онлайн-ігри дають можливість стати учням не пасивними користувачами комп'ютерних технологій, а навпаки – активними. В основному такі онлайн ігри є безкоштовними. Наведемо декілька прикладів безкоштовних онлайн ігор, які рекомендуємо використовувати для навчання вебтехнологій учнів профільної школи.

Розглянемо дві онлайн-гри *Flexbox Froggy* та *Grid CSS Garden*, які допоможуть учням дізнатися про сучасні веб-технології верстки сайтів за допомогою гучних блоків та сіткою. Ігри розроблені Томасом Парком.

У онлайн грі **Flexbox Froggy** учень маєте допомагати жабеняті Фрогі та його друзям написати код каскадної таблиці стилів. Ваше завдання – це розмістити жабеня Фрогі на лист латаття, наприклад, вирівняти елемент сторінки по горизонталі праворуч за допомогою певної властивості гнучких блоків каскадної таблиці стилів (рис. 1).

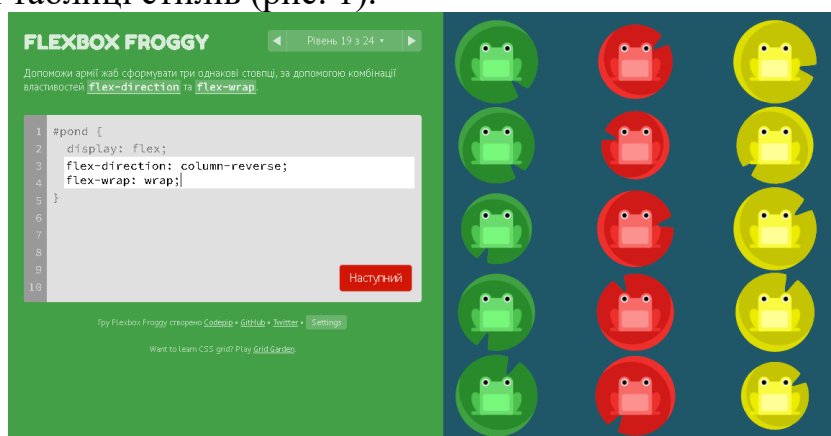

Рис. 1. Вікно онлайн-гри Flexbox Froggy.

Виконуючи послідовно 24 завдання гри, учні знайомляться з різними властивостями для позиціонування гнучких блоків засобами каскадної таблиці стилів для реалізації адаптивної верстки вебсторінок. Всі рівні розроблені за мірою складності.

Гру Flexbox Froggy рекомендуємо використовувати для закріплення навчального матеріалу із теми «Адаптивна верстка» під час вивчення

вибіркового модуля «Веб-технології».

Засобами онлайн гри **Grid CSS Garden** учні профільної школи знайомляться з популярною технологією верстки вебсторінок у вигляді сітки. Розробник гри пропонує виростити свій морквяний сад. Потрібно поливати лише ті ділянки, де є морква, наприклад, використовуючи властивість *grid-column-start: 3* – підлив здійсниться на третій клітині гри. Гра містить 28 рівні, які поступово ускладнюються (рис. 2).

Рис. 2. Вікно онлайн гри Grid CSS Garden.

Також є можливість пропустити рівень, якщо він занадто складний. Рекомендуємо експериментувати і опрацювати всі рівні гри для кращого розуміння сіткової верстки сайтів.

Саме такі онлайн ігри є одним із інтерактивних та доступних методів для навчання вебтехнологій учнів профільної школи. Ігри стають помічниками в опануванні сучасних технологій та у засвоєнні нових знань, умінь та навичок учнів.

Література

1. Букач А. Як створити сайт? URL: <https://www.youtube.com/watch?v=3AAQ4pY8KOc&list=RDCMUCcanYDfmfN5dTGC0eODjWA&index=1>
2. Вебпрограмування з Python та JavaScript CS50. URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+CS50+2021_T1/about
3. Основи Web UI розробки 2020. URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:LITS+114+2020_T3/course/
4. Основи веб-дизайну і веб-розробки. URL: <https://www.youtube.com/playlist?list=PLxxPga8YS0I7T1YZ-swqz7uLfchWKmYTI>
5. Основи програмування: CS50. URL : https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+CS50+2019_T1/about
6. Пасічник О. Створення сайту на Weebly.com. URL: <https://www.youtube.com/playlist?list=PLqrtuwUbDyenOn34MqUCxezkacDv-wCWO>
7. Codecademy. URL : <https://www.codecademy.com/catalog/subject/web-design>
8. Flexbox Froggy. URL : <https://flexboxfroggy.com/#uk>
9. Grid CSS Garden. URL : <https://cssgridgarden.com/>

МОДЕЛЬ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ СПІВРОБІТНИЦТВА В УПРАВЛІННІ ПРОФЕСІЙНИМ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ

Оксана Калінська
кандидат педагогічних наук,
доцент Приватного закладу вищої освіти «ІТ СТЕП Університет»
м. Львів (Україна)
oksanakalinska@ukr.net

Одним із засобів поліпшення якості реалізації принципу співробітництва в управлінні професійним навчальним закладом є розробка моделі цього процесу.

Поняття модель застосовується для визначення або уточнення й раціоналізації способів побудови об'єктів. Моделювання виступає однією з основних категорій теорії пізнання, оскільки на ньому базується будь-який метод наукового дослідження – як теоретичний (за якого використовуються різного роду знакові, абстрактні моделі), так і експериментальний (який використовує предметні моделі) [5, с. 828].

Голландські науковці (Де Л. Колувэ, Э. Маркс, М. Петри) у своїх дослідженнях визначають модель як дієвий інструмент, що використовується у конструюванні різних ситуацій, пошуку варіантів щодо розвитку та має враховувати зв'язок між освітою та самим закладом [1, с. 196].

Як зазначає В. Пікельна, при дослідженні та розробці теорії і методики моделювання управлінської діяльності моделювання покращує прийняття управлінського рішення, дозволяє уявити систему управління, чіткіше бачити виникаючі в освітньому закладі професійної освіти проблеми управління, розвиває культуру мислення керівника. Науковець пояснює, що моделювання може виступати методом самого дослідження; основою в розробці іншої теорії, а також як механізм визначення перспективи розвитку [3].

Науковець В. Драгунова наголошує, що модель на засадах інноваційного менеджменту в освітньому управлінні має включати в себе: систему знань наукового менеджменту, менеджмент інновацій в освіті; уміння і навички щодо ефективного управління; самореалізацію працівників; бажання до управлінської діяльності, професійні та особистісні якості управлінця. У моделі має передбачатися створення такої системи, яка орієнтована на управління та розвиток та мають враховуватися сучасні технології управління [2].

Іноді модель порівнюють з теорією. Але хочемо заперечити, адже в моделі, в порівнянні з теорією, не може розкриватися зміст об'єкта вивчення у формі визначень. Окрім цього, створення моделі саме по собі вимагає теоретичного пояснення. Дехто з науковців, описуючи об'єкт чи явище, теж називає це моделлю. Але не варто забувати, що, на відміну від звичайного опису, модель має мати активне вираження, має мати напрям проникнення в глиб об'єкта вивчення та дослідження, в саму його суть.

Отже, модель у своєму застосуванні чітко визначає компоненти, які утворюють систему; схематично розглядає зв'язки між цими структурними компонентами, дозволяє порівнювати зв'язок в середині її змісту; створювати нові ідеї, вирішувати завдання щодо самого об'єкта вивчення [4].

Здійснивши теоретичний аналіз сучасного погляду та підходів до педагогічних умов моделювання в управлінні освітніми закладами та врахувавши сукупність отриманих теоретичних знань з наукових основ в управлінні освітніми інноваціями ми розробили модель реалізації принципу співробітництва в управлінні професійним навчальним закладом на засадах інноваційного менеджменту, яка містить три блоки: теоретико-цільовий, змістово-процесуальний та результативний.

Ця модель забезпечує єдність принципів, методів та форм, зміст, засоби реалізації принципу співробітництва в управлінні професійним навчальним закладом, а також мету, завдання, критерії та компоненти, рівні сформованості професійної компетентності студентів.

Метою розробленої моделі є реалізація принципу співробітництва в управлінні професійним навчальним закладом. Звідси, завданнями є: актуалізація активності суб'єктів освітнього процесу; створення середовища для формування професійної компетентності студентів професійного закладу; забезпечення визначення траєкторії розвитку принципу співробітництва в управлінні професійним навчальним закладом.

Активність діяльності та взаємодії суб'єктів освітнього професійного закладу реалізуються через самостановлення, знаходження ними самих себе, свого професійного образу та його неповторності, індивідуалізму. Модель також включає підходи: людиноцентризму, системний, синергетичний особистісний, діяльнісний, компетентнісний що сприяють кращому упровадженню компетентнісного управління на засадах принципу співробітництва та компетентнісну підготовку студентів професійного освітнього закладу. Компетентнісний підхід передбачає удосконалення важливих професійних якостей (моральних, ціннісних, самостійності, готовності до самовдосконалення). Діяльнісний підхід визначає дієве спрямування розвитку принципу співробітництва в управлінні професійним навчальним закладом, зокрема на формування активності між суб'єктами освітньої взаємодії. Акмеологічний підхід спрямовує розвиток суб'єктів освітнього процесу професійного закладу освіти на саморозвиток особистості і її професійне самовдосконалення, самоактуалізацію. Окрім того, реалізація принципу співробітництва в управлінні професійним навчальним закладом має будуватися на принципах, що визначають креативність, рефлексивність та професійну мобільність. Також наша модель враховує зовнішні і внутрішні чинники принципу співробітництва.

Обов'язковим складником реалізації принципу співробітництва в управлінні професійним навчальним закладом є її організаційно-педагогічні умови: використання ігрових технологій для встановлення комунікаційного комфорту в педагогічному колективі; використання нетрадиційних форм і

методів організації навчання орієнтованих на формування компетентності у студентів. Результативний блок розробленої моделі включає структурні компоненти (мотиваційний, діяльнісний, творчий та комунікативний) принципу співробітництва, що дасть змогу бути конкурентоздатними на сучасному ринку праці й ефективно реалізовувати свої професійні компетенції.

Хочемо наголосити, що, розробляючи модель, ми врахували її реалізацію та спрямування на створення такої системи управління, яка враховує гнучкість, динамічність та демократизм професійного освітнього закладу з реалізацією принципу співробітництва. Модель включає різні механізми взаємодії суб'єктів освітнього процесу; забезпечує оптимальне поєднання адміністративного, колективного управління й самоврядування.

Отже, модель – це уявна або реалізована система, яка, відображає або відтворює об'єкт дослідження, здатна замінювати його так, що її вивчення дає нову інформацію про цей об'єкт. Для забезпечення позитивної динаміки реалізації принципу співробітництва в управлінні професійним навчальним закладом необхідне гармонійне поєднання усіх блоків розробленої нами моделі, а також усіх її структурних компонентів.

Література

1. Де Колувэ Л., Маркс Э., Петри М. Развитие школы : модели и изменения. Калуга : Калужский институт социологии, 1993. – 239 с.
2. Драгунова В. В. Модель управління відділом освіти на засадах інноваційного менеджменту. [Електронний ресурс]. URL: [http://eprints.zu.edu.ua/17434/1/ Драгунова.pdf](http://eprints.zu.edu.ua/17434/1/Драгунова.pdf). – Заголовок з екрану.
3. Пикельная В. С. Теория и методика моделирования управленческой деятельности (школоведческий аспект): дис. ... док. пед. наук: 13.00.01 / Пикельная В. С. // Криворожский пед. институт. – К., 1993. – 374 с.
4. Рожнова Т. Є. Особливості моделювання управління професійно-технічним навчальним закладом в умовах інноваційних процесів / Т. Є. Рожнова // Теорія та методика управління освітою : електронне наукове фахове видання ДВНЗ: «Університет менеджменту освіти». – 2010. – Вип. 3 (2010). [Електронний ресурс]. URL: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/ttmuo/2010_3/index.htm. – Заголовок з екрану.
5. Солдатенко М. М. Теоретико-методологічні основи розвитку самостійної пізнавальної діяльності майбутнього вчителя : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / М. М. Солдатенко. – К., 2007. – 40 с.

ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧА В КОНТЕКСТІ МОДЕЛІ КОМПЕТЕНТІСНОГО НАВЧАННЯ ТЕЛСАК В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

Олександр Ієвлєв
доктор педагогічних наук, доцент
доцент Національного університету «Львівська політехніка»
м. Львів (Україна)
oleksandr.m.iievliev@lpnu.ua, ievlev_lv@ukr.net

Інтеграція України до Європейського простору вищої освіти (ЕНЕА), яка відбувається під час війни, вимагає використання європейських навчальних моделей для модернізації системи освіти, загалом, і освітнього процесу закладу освіти, зокрема.

Однією із таких провідних моделей є TeLSAC «Викладання/навчання через навички та здібності», яка створена на основі концепції європейської культури – рис. 1.

Рис. 1. Модель компетентісного навчання TeLSAC.

Важливою особистісно-фаховою характеристикою педагога, що визначає його успішність в освітньому процесі, є професійно-педагогічна мобільність. Через це розглянемо як впливатимуть умови війни на її параметри.

Професійно-педагогічна мобільність має два складники: діяльнісний та особистісний. Діяльнісний складник має такі компоненти: педагогічний, фаховий, проектний та психологічний. Особистісний – мотиваційний, рефлексивний, адаптивний та творчий [3].

Поведінка людини, що перебуває в стані стресу, відповідає діапазону В (зона «надсильних» впливів) функції відгуку. У цьому діапазоні вона може бути пояснена за допомогою законів Йєркса – Додсона (для простої та складної праці), що вказують на дезорганізуючий вплив мотивації (активації) при

досягненні певного оптимального рівня - чим складніша праця, тим менший має бути цей рівень [2].

Отже воєнний час буде впливати, перш за все, на: психологічний (знати закономірності психічних процесів і станів особистості, здатність використовувати ці знання в освітньому процесі), мотиваційний (установка на професійне вдосконалення, здатність пізнати власну мотивацію до професійної діяльності), рефлексивний (здатність до осмислення власних професійних і особистісних можливостей) та адаптивний (здатність пристосовуватися до умов професійної діяльності) компоненти професійно-педагогічної мобільності.

За таких обставин нормалізації поведінки викладача сприятиме: фізіологічна (вплив на фізичне тіло), емоційно-вольова (вплив на емоційний стан) та ціннісно-сенсовна (вплив на думки, зміна світогляду) регуляції.

Це пов'язано із виконанням дихальних та фізичних вправ, самомасажем, слуханням доброї музики та фільмів (роликів) тощо. При цьому слід задіювати всі референтні системи людини: аудіальну, візуальну, кінестетичну та дигітальну.

Водночас впровадження моделі TeLSAC пов'язано, перш за все, із ціннісно-сенсовною регуляцією, а саме такими її компонентами (див. рис. 1):

- *«Навчитися бути (людиною)»*, що є основою для побудови європейської культури, спільної для всіх країн, що складають Європу. Лицарський дух, висока культура, християнські цінності витворили міцний фундамент духовності української нації, котрий сформував позитивні риси її характеру.

- *«Навчання жити разом з іншими, брати участь і активну співпрацю в соціальних контекстах»*, що передбачає залучення педагогів та студентів/учнів до виробних структур і громадських організацій.

Таким чином провадження моделі компетентнісного навчання TeLSAC сприятиме професійно-педагогічна мобільність викладача в умовах воєнного часу та інтеграції системи освіти України до Європейського простору вищої освіти (ЕНЕА).

Література

1. Fausto Presutti. EUROPEAN TRAINING IN THE 21st CENTURY TeLSAC - Teaching/Learning by Skills through Aptitudes & Capacities. 2018. 105 p.
2. Ієвлев О.М. Професійно-педагогічна мобільність майбутнього викладача: теорія і практика : монографія /за наук. ред. Л.Л. Сущенкої. Хмельницький : Видавець ФОП Бідюк Є.І., 2020. 215 с.
3. Ієвлев О.М. Структура професійно-педагогічної мобільності випускника магістратури. Педагогічний альманах. 2018. Вип. 39. С. 124-130. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pedalm_2018_39_20 (дата звернення: 12.04.2022)

ЦІННІСНІ ОРІЄНТИРИ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ

Галина Груць
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
Тернопіль (Україна)
hrutsg@ukr.net

Актуальність проблеми визначення ціннісних орієнтирів університетської освіти зумовлена соціальною ситуацією розвитку сучасного світу, зокрема, війною в Україні, яка знову об'єктивувала проблеми аксіології, що вкотре дискутуються: питання виникнення та еволюції цінностей, ієрархії й домінування ціннісних систем.

Взаємозв'язок аксіології (традиційно усталених, базисних цінностей української вищої освіти) та інноватики (наприклад, діджиталізація освітнього простору, дистанційне навчання) визначає сутнісні параметри розвитку університету (старе у новому). У цьому сенсі стає зрозумілим особливе значення ціннісних орієнтацій. Є підстави розрізняти принаймні два органічно пов'язаних елементи: ті цінності, на які у близькому чи віддаленому майбутньому повинна орієнтуватися сфера освіти, та формування у процесі освіти «предметних» і «суб'єктних» цінностей, цінностей її розвитку. Таким чином, університетська освіта є фундаментальною науково-практичною основою формування у молодого покоління реальних уявлень про справжні й уявні цінності життя й діяльності, які відображають соціальні, правові та моральні норми суспільства.

Аксіологічний підхід як методологічна база дослідження проблем університетської освіти дозволяє визначити склад та ієрархію цінностей, які не лише надають спрямованості майбутній професійній діяльності студента, але й визначають його взаємодію зі світом та людьми. Завдяки своїй ціннісно-орієнтувальній функції, освітній процес вводить студентів у сферу світоглядного осмислення соціальної та освітньої реальності.

Вибудовуючи стратегію розвитку університетської освіти в Україні, спершу необхідно означити базисні цінності університетської освіти. До них належать:

- академічні цінності – інституційна незалежність, фундаментальність, інтелектуальний розвиток, академічні свободи, академічна солідарність (колегіальність), академічна доброчесність, сприяння зростанню інновацій, професійна компетентність, нові парадигми викладання та дослідження, академічна відповідальність, єдність освітнього та дослідницького процесу, академічна мобільність, критичне мислення, наставницька модель взаємин викладач-студент (залучення до наукових шкіл);

- цінності особистісного зростання та благополуччя – самовизначення, самореалізація, самоцінність, вмотивованість, індивідуальність, суб'єкт-суб'єктні взаємини, безперервність освіти, адекватність людини відповідно до середовища та ситуації, професійна мобільність, здоров'язбереження, стресостійкість, професійна соціалізація, корпоративність, конкурентоспроможність випускника;

- національні цінності – українська ідея, державна незалежність України, самопожертва в боротьбі за свободу нації, патріотизм, готовність до захисту Батьківщини, єдність поколінь на основі віри в національну ідею, почуття національної гідності, історична пам'ять, пошана до державних та національних символів, до Державного гімну України, любов до рідної культури, мови, національних свят і традицій, протидія антиукраїнській ідеології;

- цінності громадянського суспільства – свобода, демократія, відкритість, соціальна справедливість, толерантність, самоідентифікація, етичність, культурна різноманітність, соціальна відповідальність, готовність до захисту індивідуальних прав і свобод інших людей, готовність захищати суверенітет України, культура соціальних і політичних стосунків, самовідповідальність людини, повага до демократичних виборів і демократично обраної влади;

- організаційні цінності – прийняття рішень на основі узгодження думок та інтересів, свобода у здійсненні наукових досліджень, статусна ієрархія, заснована на принципі наукового авторитету, технологічність освітньої діяльності, стандартизація якості освіти (освітніх програм), створення матеріальних цінностей та знань, конкурентоспроможність університету, доступність освітніх програм для зарубіжних студентів, стратегічне партнерство університету та бізнес-структур.

Принципово необхідним у зв'язку з цим є звернення до поняття аксіологізації – провідної сучасної тенденції розвитку університетської освіти в стрімкому світі.

Від того, наскільки розвинений аксіологічний потенціал студента університету, значною мірою залежить його професійне життя та якість його професійної діяльності. Розвиток аксіологічного потенціалу особистості студента передбачає якісні зміни у ціннісному ставленні до навчальної діяльності (формування цілісного та ціннісного Образу світу, до самого себе (становлення Образу «Я»), до майбутньої професійної діяльності (проєктування Образу майбутньої діяльності). Це стає реальністю, якщо засвоєвані студентами цінності надають пізнання, співпраці, творчості та самореалізації ціннісної орієнтації.

Розвиток аксіологічного потенціалу студентів, які мають суб'єктивну ціннісну систему, може бути досягнутий, якщо:

- в освітньому процесі університету передбачено актуалізацію ціннісного змісту освіти;

- в освітньому середовищі університету забезпечується ціннісне самовизначення майбутнього спеціаліста;

- реалізовано аксіологічну функцію виробничої практики;

- упроваджено просторово-часову модель, яка відображає логіку розвитку аксіологічного потенціалу на наступних пов'язаних між собою стадіях: адаптація, орієнтація та персоналізація;
- освоєння фундаментальних знань та сучасних інформаційних технологій базується на інтеграції інтелектуальних, комунікативних та креативних умінь студента.

Стратегія діяльності викладача університету щодо розвитку аксіологічного потенціалу майбутнього спеціаліста стає ефективною тоді, коли актуалізоване студентом загальнокультурне та спеціальне знання, входячи до структури цінності як полюса ціннісного відношення, використовується ним для оцінки своєї адаптованості до умов вишівського навчання, свого самовизначення внаслідок морального вибору цінностей та дій щодо здійснення майбутньої професійної діяльності, академічної зрілості як результату становлення в нього ціннісних орієнтацій, без яких знання залишаються нереалізованими, а ескіз «потрібного майбутнього» – життя, гідне людини – не виникне.

Аксіологічна парадигма педагогіки базується на новому осмисленні процесу освіти як сходження самої особистості до цінностей культури та науки на основі загального філософського діалектичного закону підвищення потреб. Ціннісне самовизначення особистості здійснюється у трьох особистісних підпросторах пошуку:

- когнітивний підпростір – простір знань, вибору та присвоєння цінностей культури й освіти на основі аксіологічно-акцентованих ідей та цінностей освіти;

- емотивний підпростір – простір ціннісних орієнтацій, самоактуалізації, самоосвіти, самодії та саморозвитку особистості. Це простір, де відбувається переоцінка цінностей, становлення особистісного ставлення до свого місця та ролі у світі, формується образ «Я», відповідно до якого особистість прогнозує і проектує своє майбутнє;

- діяльнісний підпростір – це широкий простір вибору життєвих орієнтирів, розвитку прогностичних здібностей, визначення ідеалів і моделей майбутнього життя й діяльності, в якому особистість усвідомлює цілі та сенси майбутнього життя, вибудовує та реалізує його проєкт.

Критеріями та показниками ціннісного самовизначення особистості в освіті виступають:

- когнітивний (знання про світ, про себе, час, мету і сенс життя);
- емотивний (ціннісне ставлення до майбутньої життєдіяльності, ціннісні орієнтації особистості);
- діяльнісний (сукупність умінь цілепокладання, планування, проєктування, вибору, побудови тимчасової перспективи життєдіяльності, розробки та реалізації проєктів).

Особливе місце у аксіологічній парадигмі університетської освіти займає проблема ціннісного самовизначення студентів. Найважливішими принципами побудови університетської освіти, що сприяють ціннісному самовизначенню

особистості студента та викладача є: відкритість, безперервність, свобода та відповідальність, творчість, корпоративність, мобільність, толерантність, аксіологічність, кроскультурність, амбівалентність і фундаментальність.

Отже, нині одним із стратегічних орієнтирів розвитку вищої освіти є аксіологічна парадигма педагогіки. Аксіологія освіти – перспективний науковий напрямок, що відповідає на багато запитань, завдяки розв’язанню яких можна знайти резерви підвищення якості освіти. Основним резервом підвищення якості освіти у контексті аксіології виступає особистісний потенціал студента та викладача університету.

Література

1. Арендт Х. Криза виховання і освіти. К.: Дух і Літера, 2002. С.181-204.
2. Груць Г. М. Любов як головна цінність формування особистості студентів. II Міжнародна науково-практична конференція «Ціннісні орієнтири в сучасному світі: теоретичний аналіз та практичний досвід». Збірник тез. Тернопіль, 18-19 червня 2020, С. 89-92.
3. Груць Г. Релігійно-духовні цінності як умотивовані потреби розвитку особистості студентів: історичний аспект. Науковий збірник «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка». Актуальні питання. HUMANITIES SCIENCE CURRENT ISSUES: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers. Випуск 35. Том 2. ISSUE 35. VOLUME 2. С. 238–247.
4. Груць Г. Ціннісно-сміслові основи сучасного освітнього процесу: постановка проблеми. Ціннісні орієнтири в сучасному світі: теоретичний аналіз та практичний досвід : збірник тез III Міжнародної науково-практичної конференції, 13-14 травня 2021 року, м. Тернопіль. ТНПУ ім. В.Гнатюка. / Ред. кол.: Морська Н. Л., Поперечна Г. А., Литвин Л. М. Тернопіль : Вектор, 2021. С. 214–218.
5. Ткачова Н.О. Аксіологічний підхід до організації педагогічного процесу в загальноосвітньому навчальному закладі. Луганськ: ЛНПУ ім. Т.Г. Шевченка, 2006. 300 с.
6. Філософські абрисы сучасної освіти: Монографія / Авт. кол.: Предборська І., Вишинська Г., Гайденко В., Гамрецька Г. та ін.; За заг. ред. І. Предборської. Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. 226 с.

УХВАЛА
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО – ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС У ВИЩІЙ ТА ШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ У ВОЄННИЙ ЧАС :
ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРОСТОРУ ВИЩОЇ ОСВІТИ
(ЕНЕА) ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ЄВРОПЕЙСЬКИХ МОДЕЛЕЙ ОСВІТИ TELSAC ТА
PERFORMER»

(4-5 травня 2022 року, м. Львів)

Міжнародну конференцію проведено 04 та 05 травня 2022 року в Національному університеті «Львівська політехніка» (з онлайн-трансляцією) кафедрою педагогіки та інноваційної освіти Інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка» (м. Львів, вул. В. Чорновола, б. 57, 36 навчальний корпус). В рамках конференції відбулися 2-а міжнародних науково-практичних семінари: «Побудова освітнього процесу у вищій школі у час війни: психо-педагогічні та дидактичні аспекти викладання та навчання», «Школа як місце психологічної безпеки для вчителів та учнів: освітній процесу у час війни».

З вітальним словом до учасників конференції звернулися: Володимир Ортинський – д. ю. н., професор, Заслужений юрист України, директор Інституту права, психології та інноваційної освіти Львівської політехніки та Фаусто Презутті – д-р психології, професор психології, президент Наукового інституту психології освіти та виховання та Європейського центра освіти (I.S.P.E.F. – E.C.E.) (м. Рим, Італія).

УХВАЛИЛИ:

1. В умовах інтеграції системи освіти України до європейського простору вищої освіти (ЕНЕА) визнати доцільним впровадження освітніх моделей TeLSAC і PERFORMER у вітчизняних закладах освіти.

2. Освітній процес у вищій та шкільній освіті у воєнний час доцільно здійснювати із використанням технологій дистанційного навчання із врахуванням психічних станів учасників освітнього процесу.

3. Реалізація освітніх моделей TeLSAC і PERFORMER у вітчизняній системі освіти сприятиме підвищенню якості освітнього процесу, в тому числі шляхом встановлення більш тісних зв'язків із місцевими громадами.

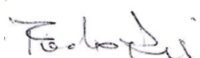
4. Керівництву закладів освіти, керівникам їх підрозділів звернути увагу на необхідність створення безпечних і нешкідливих умов праці викладачів/вчителів в умовах воєнного часу.

5. Вважати за доцільне створити широку мережу, що включатиме заклади вищої та середньої освіти, для реалізації спільних освітніх і наукових проєктів при впровадженні освітніх моделей TeLSAC та PERFORMER.

6. Визначити базовою щодо впровадження освітніх моделей TeLSAC та PERFORMER в Україні кафедру педагогіки та інноваційної освіти Інституту права психології та інноваційної освіти Інституту права, психології та інноваційно освіти Національного університету «Львівська політехніка».

Президент Н.І.П.О.В.

Фаусто ПРЕЗУТТІ

Завідувач кафедри ППО

Інституту ППО

Юрій КОЗЛОВСЬКИЙ

TeLSAC – Викладання/навчання за допомогою навичок та здібностей

Модель TeLSAC була створена для побудови концепції європейської культури серед усіх зацікавлених європейських країн. Без культурного проєкту всі мотиви були б суто економічними. Ось чому надзвичайно важливо, щоб TeLSAC стала зразком для наслідування освіти через компетенції та навички, а також для формальної, інформальної та неформальної сертифікації в освіті та роботі.

Модель TeLSAC розглядає та створює синтез 4 основних європейських культур: Південно-Західної Європи, що характеризується середземноморською культурою. Центральна Європа, Північна Європа - кельтська та скандинавська культури. Східна Європа, що складається з країн із слов'янськими культурами.

Цілі тренінгу TeLSAC досягаються та характеризуються за допомогою таких керівних принципів: сприяння та розвитку здібностей через психосоціальні процеси викладання/навчання та навчання/навчання бути та навчання/навчання жити разом з іншими; реалізувати та зміцнити здібності за допомогою когнітивно-оперативних процесів викладання/навчання та через викладання/навчання знати та навчання/навчання роботи.
<https://training.ispef.net>

Модель TeLSAC була представлена та опублікована в рамках Європейського проєкту «**TO-INN – від традицій до інновацій у навчальних закладах для вчителів**»
Координатор – Університет Барселони, 2016-2019,

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

(573685-EPP-2016-1-ES-EPPKA2-SBHE-JP), Проєкт для університетів Європи та Латинської Америки

МОДЕЛЬ ПЕРФОРМЕР

PERFORMER - Перспектива підготовки фахівців у галузі дошкільної освіти та молодшої шкільної освіти на високому якісному рівні

Основні принципи Моделі PERFORMER:

СТРУКТУРИЗАЦІЯ ЗА КОМПЕТЕНЦІЯМИ МАГІСТЕРСЬКИХ ДИСЦИПЛІН, що характеризується спеціалізованими напрямками високоякісної підготовки з процесом знання-навичка-компетенції. Магістр характеризується сформованим плануванням професійної діяльності, що дозволяє розвивати та викладати не лише питання навчання, а й навички та професійні компетенції.

ЧОТИРИ ТИПИ ЗНАННЯ

У Звіті виражається обов'язок школи сприяти розвитку таких взаємопов'язаних «чотирьох стовпів», на яких має базуватися та спрямована діяльність викладання/навчання:

1. Навчитися знати, щоб набути розуміння.
2. Навчитися робити так, щоб учні могли творчо працювати у своєму середовищі.
3. Навчаючись жити разом з іншими, кажуть, брати участь і активно співпрацювати в соціальному контексті.
4. Вчимося бути. Доступно лише після розвитку трьох попередніх стовпів.

КОМБІНАНА РЕАЛІЗАЦІЯ 4 МОДАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ТРАЄКТОРІЇ МАГІСТРА:

Участь: курси та семінари, електронне навчання, професійні етапи, документація, супервізія та навчальні процеси

A- Участь: курси та семінари; B- електронне навчання та інтернет-дослідження; C- Професійний етап і учнівство; D- Документація та нагляд за діяльністю та навчальні процеси з проєктом підсумкового звіту. 4 модальності тренувального шляху, якщо вони розроблені разом, забезпечують ефективне та значуще навчання.

СЕРТИФІКАЦІЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ

створеного під час магістерської підготовки. ПОРТФОЛІО буде -- шляхом оцінки документації формуючого шляху, міркувань та думок, які студенти висловили під час вивчення дисципліни та у підсумковому звіті магістра. Критерії ОЦІНЮВАННЯ СЕРТИФІКАТУ будуть повідомлені студентам під час вступу до магістратури.

СЕРТИФІКАЦІЯ SCA – ОЦІНКА СЕРТИФІКАЦІЇ СТУДЕНТА, що має за мету оцінити навчання та результати, які досягнуті

учнями середньої школи чи студентами університету. Сертифікація SCA заснована на міжнародному стандарті, який дозволяє акредитувати навички, набуті студентами. Для досягнення сертифікації SCA студенти повинні отримати такий набір документів, що описують: - СТУДЕНТСЬКИЙ ШЛЯХ ФОРМУВАННЯ, який включає весь матеріал, вироблений під час навчання (бізнес, семінари, електронне навчання, вивчення книг, дослідження, стажування), - СТУДЕНТСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ, яка виконувалася з групою колег своєї школи/університету (документовано протоколами засідань робочих груп) та мережею громадського навчання.

Ці документи повинні бути зібрані в одному ПОРТФОЛІО студента. <http://www.ispef.eu/SCA>

Проєкт фінансувався Європейським соціальним фондом через Галузеву оперативну програму розвитку людських ресурсів на 2007-2013 роки. **Перспектива підготовки фахівців у галузі дошкільної освіти та молодшої шкільної освіти на високому якісному рівні (PERFORMER)**

Contract POSDRU/86/1.2/S/62508 Координатор проєкту Університет «Трансільванія» Брашов, Румунія.

Співпраця Італія – Румунія, <http://performer.ispef.biz/english/>

TELSAC MODEL

TeLSAC - Teaching/Learning by Skills through Aptitudes & Capacities

TeLSAC model was created to build the concept of European Culture among all interested European countries. Without a cultural project all motivations would be strictly economic. That is why it is of utmost importance that TeLSAC is the role model for education through competences and skills and for formal, informal and non-formal certification in education and work. The TeLSAC model considers and creates a synthesis of the 4 main European cultures: Southwest Europe, characterized by the Mediterranean culture. Central Europe, Northern Europe where the Celtic and Scandinavian cultures lived. Eastern Europe consists of the countries part of the Slavic cultures.

The objectives of the TeLSAC Training are achieved and characterized through the following guidelines: - promoting and developing Aptitudes through the Psycho-Social Processes of Teaching/Learning and through Teaching/Learning to Be and Teaching/Learning to Live Together with Others; - to realize and strengthen capacities through the Cognitive-Operational Processes of Teaching/Learning and through Teaching/Learning to Know and Teaching/Learning to Do.

<https://training.ispef.net>

The TeLSAC Model was presented and published within the European Project “TO-INN – From Tradition to Innovation in Teachers Training Institutions”,

Coordinator - University of Barcelona, 2016-2019,

(573685-EPP-2016-1-ES-EPPKA2-CBHE-JP), Project for Universities Europe-Latin America

PERFORMER MODEL

PERFORMER - Perspective of Training the Specialists in Early Education and little Schooling Domains at a High Quality Level

The founding principals of the Model PERFORMER:

STRUCTURING BY COMPETENCE OF MASTER'S DISCIPLINES, characterized by specialized paths of high quality training with process of knowledge-skill-competences. The master is characterized by a formative path design to develop and teach not only matters of study, but also skills and professional competencies.

FOUR KNOWLEDGE

The Report expresses the school duty in order to foster these following interconnected “four pillars” on which the teaching/learning activities should be based on and aimed for:

1. Learning to know in order to acquire understanding. 2. Learning to make so as students will be able to work creatively in their environment. 3. Learning to live together with others, it is said to take part and collaborate actively in the social contexts. 4. Learning to be. Only reachable once the three previous pillars have evolved.

COMBINED REALIZATION OF 4 MODALITY OF MASTER'S TRAINING PATH:

Participation: Courses and Seminars, E-learning, Professional Stages, Documentations, supervision and training processes

A- Participation: Courses and Seminars; B- E-learning and internet research; C- Professional stage and apprenticeship; D- Documentations and activity supervision and training processes with the draft of final report. The 4 modality of training path, if developed together, allow an efficient and significant training.

CERTIFICATION OF PROFESSIONAL COMPETENCIES gained by every students through a PORTFOLIO EVALUATION created during the master. The PORTFOLIO will be -- by evaluation of formative path's documentation, consideration and thoughts that students have made during discipline learning and in the master final report. The criteria of CERTIFICATE EVALUATION are going to be communicated to students at the moment of subscription to the master.

CERTIFICATION SCA – STUDENT CERTIFICATION ASSESSMENT aims to evaluate the training and the results achieved by the students of the Secondary School or of University. SCA Certification is based on an international standard that allows you to accredit skills acquired by students. For the achievement of SCA Certification students must achieve the following set of documents describing: •STUDENT'S FORMATIVE PATH, which collects all the material produced during the course of study (business, seminars, e-learning study of books, research, internship). •THE STUDENT ACTIVITY performed with the group of colleagues of their school / university (documented with minutes of the meetings of the working groups), and the network of community learning.

These documents should be collected in a single PORTFOLIO student. <http://www.ispef.eu/SCA>

The project co-financed by the European Social Fund through the Sectoral Operative Program of Human Resources

Development 2007-2013. **Perspective of training the specialists in early education and little schooling domains at a high quality level (PERFORMER)** <http://performer.ispef.biz/english/>

Contract POSDRU/86/1.2/S/62508 Project Coordinator **Transilvania University of Brasov Universities Italy - Romania**

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС У ВИЩІЙ ШКОЛІ
ТА ШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ У ВОЄННИЙ ЧАС: ІНТЕГРАЦІЯ
УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРОСТІРУ ВИЩОЇ ОСВІТИ
(ЕНЕА) ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ЄВРОПЕЙСЬКИХ МОДЕЛЕЙ
ОСВІТИ TELSAC ТА PERFORMER**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції

Національний університет «Львівська політехніка»

Львів, 4 – 5 травень 2022 року